

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.,
minden következőnél 10 fillér.

X-eltér petit soru 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 67.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, május 5.

Mai számunk főbb közleményei:

- Audienciák előtt.
- A török trónváltozás.
- A pártai verengzés a bíróság előtt.
- Harcok egy nagy örökség körül.
- Széhhámosság Petrács Sári nevével.
- Az eleki közgyám bűnei.
- Lelőtt közszéki jegyző.
- Bankalapító indiánok.
- A király megérkezése.
- Az orfeőrök ülése.
- Letartóztatott széhhámosságok.
- Milán király szerelmei.
- A primadonna fizetése.

A király Budapesten.

Arad, május 4

A régóta húzódozó válság nyilvánvalólag most, a király Budapestre érkezésével érte el tetőpontját, amennyiben ezzel az utazással veszi kezdetét forma szerint a kibontakozás: induljon bár jobbra, vagy balra az államügyek kátyuba került szekere, csak induljon már és vegyen állandóbb irányt, mert ez a bizonytalanság, ez a tehetetlen vergődés lidércnyomás-ként fekszi meg a közéletet, s annak minden nyilvánulását, megbénítja a haladás feltételeit, a boldogulásban reménykedő hitet és előkészíti a teljes behódolás útját, a lelkek kétségbeesett közönyét. Ebből a sivár hangulatból, mely az egész ország felett uralkodik, emeli ki remélhetőleg a közszellemet a fejedelmi látogatás, melynek bevalott célja állandóbb vi-

szonyokat teremteni, szóval rendet csinálni.

Mert évek óta vagyunk már úgy, hogy nem tudjuk, mit hoz a holnap: ebben a bizonytalanságban a Fejérváry kormányának működése is csak epizódikus jelenség volt, épen úgy, mint az azt követő koalíciós kormányé, mely a pártok egymást ellensúlyozó hatásában még csak megkísérlésébe sem foghatott azon feladatoknak, melyekre tulajdonképpen vállalkozott.

Nagy taktikai hibáknak kellett megtörténniök, hogy idejutottunk és a helyzet keserves voltát mi se jellemzi jobban, mint hogy nincs aki értök felelősséget vállaljon, vagy a kire azt a felelősséget hárítani lehetne. Azt mondják, kik a kavarodást csinálják és a dolgokat élökre állították, hogy az önálló bank kérdésének eldöntése tovább nem halasztható, s míg ez elintézve nincs, addig nem lehet gondolni sem azoknak a feladatoknak teljesítésére, melyek végett tulajdonképen a koalíciós kormány alakult. De hát nem lehetett mindent előre látni, tudni, mikor a paktum alapján a mostani kormány megalakult? És váratlanul, incidentaliter kellett annak a képtelen esetnek bekövetkeznie, hogy egy kormány, mely szigorúan megszabott feladatok végzésére alakult, mielőtt ezt végezte volna, hosszas vajadás után, egy programonkívüli, de előre láthatott köz-

gazdasági kérdés jól ismert nehézségein bukják el. Bizony, bármily nehéz megérteni, le kell számolnunk azon szomorú tényvel, hogy a kormány, mely az ország kuszált viszonyainak rendbehozására alakult, most még nagyobb bonyodalmak, még nehezebben megoldható kérdések függőben hagyásával került válságos körülmények közé.

A király látogatása, bármennyire örvendetes egyébként, félreismérhetetlen tünete a helyzet komolyságának, mely szerint még eszméje sincs meg a kibontakozás módjának. Az agg király keresi azt tanácsadóinak nyilatkozatában és saját, hosszú évek tapasztalatai által gazdagodott lelkében, és bármily vigasztalannak tűnik is föl a helyzet, van mégis némi megnyugtató a király ezen kezdeményező beavatkozásában: bizalomra kész azon körülmény, hogy bécsi udvarát odahagyva, Budapestre jött, ahol a magyar befolyás akadálytalanul érvényesülhet elhatározásaiban.

Ebben az eljárásában már magában garanciáját látjuk a felség hajlandóságának a közte és a nemzeti kívánalmak közötti ellentétek békés megoldása iránt. Még valahányszor nehéz válságok zavarták az egyetértést a magyar nép és az ő királya között s utóbbi részánta magát, hogy a félreértések elhárítása végett személyesen jöjjön le hű népe közé, soha se találkozott sem ő a magyarság

Damjanich unokahuga.

Egy híres aradi leány halála.

Aki a vértanu özvegyén kívül legtöbbet tudott beszélni Damjanich tábornok ifju koráról, aki gyermekkorát s legszebb ifjuságát a vértanuk városában töltötte, az a boldogtalan asszony vasárnap óta holtan fekszik Budapesten a Szent János-kórház kápolnájában. Szomorú kálvária volt neki ez az élet: a gondok keresztjét vonszolta özvegyisége óta, a gondok sodorták a kórház megfigyelő osztályára s a halál igazán megváltás volt az örökké kesergő, lelki világában megrendült boldogtalan asszonynak.

Családi neve Vank Mária volt. Édes atyja Vank János előbb buttyini, majd aradi főszolgabíró. Édes anyja, Damjanich Mária második felesége volt a főbírónak. Vank első neje Rácz Gerasim gör. kel. püspök leánya, Szidónia volt. Tövisi Vank János magyar érzésű s meggyeszerzte népszerű férfiú volt, aki állását megtartotta abban a döbbenetes rémidőkben is, amidőn az aradi várba, onnan pedig a vesztőhelyre vitték a haza legnagyobb hőseit.

Damjanich Mária, a vértanu legkedvesebb huga magas, jóságos arcu matrónának látszik azon a képen, amely birtokomban van. Szelid, de élénk csillogású fekete szemét a testéhez simuló egyszerű fekete selyem ruha még fé-

nyesebbé teszi, fején a mult század közepén divatos főkötő van, keze imakönyvén nyugszik. Neki sem mért a végzet valami sok boldogságot, de a lányának még annál is jóval kevesebbet.

Damjanich Mária három mostoha gyermeke volt: Melánia, Pali, Gyula, s három édes gyermeke: Arzen, János és Mária. A most elhunyt volt a legfiatalabb. Gyermekkorát az előkelő, Aradon nagy szerepet játszó Andrenyi családnál töltötte, ahol különösen Andrenyi Katicának volt a kedvence.

Ez a lelkes honleány rajongó tisztelettel esüggött Damjanich tábornok emlékére s drága ereklyeként számos levelet őrzött tőle, amiket édesanyja hagyatékában talált, s a történetírás nagy kárára magával vitte azokat a sirba. A kis Vank Mariska igen élénk eszű, tüzes fekete szemű, s elragadó szépségű leánykává serdült, akiért bomlott az aradi fiatalosság.

De a végzet nem akarta, hogy boldog legyen. Egy nagylaki ügyvéd, Kicsiny György dr. kérte meg a kezét, akinek igen gazdag rokonsága volt. Házasságukból egy leányka született, akit szintén Mariskának kereszteltek. A gyermek azonban korán árván maradt. Kicsiny dr. nemsokára meghalt s Damjanich tábornok unokahuga több mint tizenöt éven át viselte az özvegyiség nehéz keresztjét.

Kicsinyné felköltözött a fővárosba s itt tengette az életét egyetlen leánygyermekével együtt. Arad városa havi 15 korona segélyt szavazott meg neki, Aradmegye törvényható-

sága később ugyanennyit folyósított számára s ebből tengődött a szerencsétlen özvegy. Évek óta járt, kelt, hogy állást kapjon, de üres ígéretnél és biztosításnál, meg pillanatszerűen kívül egyebet nem kapott. Igen értékes régi butorai voltak, amiket Damjanich tábornok hagyott az édes anyjának, amidőn mint nőtlen fiatal tisztet, Olaszországba helyezték. Ez ereklyetárgyakat megvételre ajánlotta a Nemzeti Múzeumnak. Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum tudós igazgatója meg is ígérte, hogy az antik butorokat meg fogja venni, de aztán közbejött az özvegy súlyos betegsége, egyik kórházból a másikba vándorolt s az ereklyetárgyak megvétele elmaradt.

En annak idején fényképfelvételeket is készíttettem róla. Ez ereklyék közé tartoznak két egy ajtos hatalmas ódon szekrény, amiknek a fedelére virágok vannak vésvé, egy nagy vasláda, vaspántokkal és bivalyborrel bevonva. Ez utóbbi még Damjanich tábornok édes atyjától való, aki szinte tiszt volt s a század pénzét tartotta benne.

Legbecesebb köztük egy fiókos asztal, a mely arról nevezetes, hogy a Damjanich-család minden gyermekét azon keresztelték. Damjanich tábornok huga ezt az asztalt szentségként őrizte. Van azonkívül egy antik óra, a mely szintén a tábornok hagyatékából való.

Dr. Kicsiny Györgyné kitünő memóriával volt megáldva s e sorok íróját tömördek teljesen ismeretlen, új adattal lepte meg, mikor meglátogatta. Így megismertette őt a vértanu

loyalitásában, sem pedig a nemzet az ő királyának atyai jó szívében és bölcsességében. Ez a hitünk és meggyőződésünk nyújt vigaszt a jelen súlyos helyzetben és ez teszi előttünk a jelen alkalommal oly nagy jelentőségűvé a király budapesti tartózkodását.

Most ne áltassuk magunkat; nem csak egyszerű kormánykriszissal, vagy a pártok bomlásából eredő nagyobb válsággal állunk itt szemben, hanem oly küzdelemmel, melynek hullámai alkotmányunk sarkalatos tételeit érintik, s melyben a döntés provokálása ránk nézve nagyon kedvezőtlen időben és körülmények között történik. Bekövetkezett azon idő, melyet Kossuth Lajos annak idején a Deák-féle kiegyezés elleni harcában megjósolt, hogy a magyar ügyekre ezután nemcsak a király és a nemzet, hanem az osztrák kormány és a rajkrát is befolyanak. Most meg kellett értnünk, hogy olyan, kizárólag magyar jogok érvényesítése és gyakorlata, mint az önálló vámterület vagy bank felállítása is az osztrák beleegyezéstől van függővé téve és hogy a királynak Magyarországra kell jönnie, ha a bécsi befolyástól függetleníteni óhajtja elhatározásait. A magyar államférfiak és pártvezérek bölcsesége és tapintatától függ, hogy a kicsinyes személyi és pártérdekeken fölülemelkedve okosan fölhasználják a magyar nemzet jogainak védelmében azon kedvező alkalmat, mely a király budapesti tartózkodásával számunkra kínálkozik.

Az alkotmánypárt vacsorája. Budapesti tudósítónk jelenti, hogy ma este az alkotmánypárt tagjai vacsorára gyűltek össze, amelyen sokan jelentek meg és lelkesen tüntettek *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter mellett. Megjelent a vacsorán *Náray Lajos* képviselőházi alelnök is, aki hosszú betegségéből fölépülve, ma először vett részt politikai gyülekezeten. A párttagok melegen tüntettek az alelnök mellett.

tábornok első szerelmének megható történetével, kevésbé ismert ifjúságának egy pár igen érdekes epizódjával, továbbá a szabadságharc néhány megrázó részletével. Mikor bátyja már fogva volt az aradi várban, elment *Howiger* várparancsnokhoz, hogy engedélyt kérjen bátyja meglátogatására.

Erős, férfias csengésű hangon beszélt s *Howiger* szobájából kijöve, boszusan kérdezte a hadsegédétől:

— Was wolle diese Kojone?

— En az itteni főszolgabíró felesége vagyok, — válaszolta *Vank Jánosné* erélyes hangon, — s *Damjanich* tábornok testvére és beszélni óhajtok vele.

A várparancsnok ezt megengedte s a tábornok ekkor egy zászlódarabot és nemzeti színű himzésű szalagot adott át neki emlékül, amelyet *Gaal Vilmától* kapott s *Világosnál* egy szétépett honvédszászló selymének ereklyerésze volt. 1849. február 8-án, mikor a rácok és oláhok berontottak Arad városába s később *Asztalos Sándor* őrnagy és *Boczkó Dániel* kormánybiztos vezérlete alatt üzték ki őket, *Damjanich* Mária épen Arzen fiacskáját fűrésztötte. Hirtelen egy román pap rohant be s magából kikelve kiáltotta:

— Az Istenért meneküljenek; jönnek a rácok!

Damjanich Mária annyira megijedt, hogy a gyermeket kiejtette a kezéből. Szerencsére nem történt komolyabb baja. Kocsira kaptak s az erdő felé vágattak. A kocsit az erdőben föl-

Audienciák előtt.

A politika eseményei.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától.

Arad, május 4

Ma este Budapestre érkezett a király és holnap már megkezdődnek a magyar politikusok kihallgatásai. Ez audienciák céljáról és várható eredményéről ma különféle hírek terjedtek el. Bécsben a függetlenségi kormány tervét, melyet nálunk erősen kolportálnak, nem tartják kivihetőnek és azt mondják, a király a politikusok előtt is a 48-as kabinet ellen fog nyilatkozni. *Polónyi Géza* is közread ma egy újabb nyilatkozatot, mely szerint *Wekerle* miniszterelnök szintén a koalíció fenntartása mellett volna.

A király megérkezéséről más helyen adunk tudósítást, a politika eseményeit pedig itt közöljük:

Polónyi megint nyilatkozik

Polónyi Géza nem az az ember, aki másnak engedje át az utolsó szót. *Wekerle* tegnapi nyilatkozatára és a sajtóban az exminiszter ellen elhangzott támadásokra ma a következőben adja meg a feleletet:

— A Sasok körében elmondott beszédem kritika és cáfolat tárgyává lett. Az előbbi ellen kifogásom már csak azért sem lehet, mert éppen azért mondtam el, hogy kritika tárgyává tétessék. Ahhoz már régen hozzá vagyok szokva, hogy azok részéről, akiknek a tények és érvek sulya okából könnyen hamuba esik a pelesenyjük, kiméletlen személyes támadásokban legyen részem. Most azonban egy más esetről van szó. Beszédemért azok ítélnék meg, akik azt hézagos, kivonatokkal értelmükből kiforgatják. Ez még a kisebb baj. Megtörtént azonban, hogy beszédem gyanánt olyanok közöltettek, amiket egyik részükben egyáltalán nem mondtam, másik részükben pedig éppen azoknak ellenkezőjét állítottam. Így azután sürgősen megszerezték az illetékes cáfolatát annak, ami nem mondatott.

borult, de az Isten ekkor is megóvta őket a nagyobb szerencsétlenségtől. Volt *Damjanich* tábornoknak egy igen szép, de siketnéma huga, akit *Vank Jánosné* tartott. Egy másik csodaszép huga pedig egy román származású őrnagyért bomlott. *Damjanich* megtiltotta neki, hogy a házukhoz járjon. Ebből párbaj lett s *Damjanich* egyetlen suhintásra tőből levágta ellenfelének a bal karját, úgy hogy az őrnagy szörnyet halt. Huga bánatában Romániába bujdosott és nyoma veszett.

A boldogult urinó kifogyhatatlan volt a vértanura vonatkozó érdekes visszaemlékezésekben.

A sokat szenvedett urinót *Melly Béla* dr. fővárosi tanácsos nemeslelkű közbejárása folytán a főváros temette el s *Almády Géza* tanácsos az özvegy árvájának rögtöni segélyt utalványozott. Temetése ma délután fél háromkor volt a szent János-kórház kápolnájából. Csupán egyetlen uri asszony, meg e sorok írója és *Pavlyovics Emil* dr. a család régi tisztelője jelent meg a végtisztességén.

Nedelkovics Velimir, budai szerb főesperes díjtalanul végezte a gyászszertartást. *Damjanich* unokahugát a farkasréti temetőben hantolták el. Életében mindig azért zokogott, hogy mi lesz egyetlen leányával. Azt hisszük azonban, hogy a hagyatékában levő ereklyetárgyak sürgős megvételeivel hamarosan segít rajta a Nemzeti Múzeum igazgatósága.

Farkas Emőd.

— Beszédem teljes szövegéből megállapítható, hogy a cáfolatra alapjában okot szolgáltatott; azt a nyilatkozatot, mintha én beszédemet azzal kezdtem volna, hogy a koalíció vezérférfiaival és csütörtökön a miniszterelnök urral értekeztem és ezen értekezések alapján mintegy megbizásból mondom el közléseimet, egyáltalában nem mondtam és ilyen megbizásra a legtávolabbról még célszerűt sem tettem. Azt pedig, hogy a miniszterelnök ur előttem kijelentette volna, mintha ő hajlandó lenne kizárólag a függetlenségi párt élén egy kormány alakítására, nemesak nem mondtam, de annak épen az ellenkezőjét, vagyis azt mondtam, hogy ő a koalíciós pártokból alakítandó többségben keresi a megoldást. Mint saját véleményemet és óhajtasomat hoztam fel ezzel szemben azt, hogy én a leghelyesebbnek tartanám, ha a miniszterelnök ur és a függetlenségi párt megtalálná egymást.

— Ma már azt is olvasom, mintha én tegnap a Park-klubban a miniszterelnök urral és még hozzá *Szell Kálmán* urral is tárgyaltam volna. Merő koholmány az egész. A Park-klubban, noha alapító tagja vagyok, évek óta nem voltam.

— A lapok egynemelyike *Justh Gyula* elnök urnak állítólag a függetlenségi körben tett olyan nyilatkozatát közli, mintha engem — szerinte — *Andrássy* gróf urral szemben a boszu vezérelne, holott ő, ha *Andrássy Gyula* az önálló bank alapjára áll, nemesak őt, de még a pluralitást is támogatni hajlandó. Megtörtént-e ezen nyilatkozat, nem tudom. De, ha megtörtént, úgy tisztelettel kérem az elnök urat, jelölje meg beszédemnek azt a részét, mely nem objektíve előadott tények alapján mondatott el. Ha igaz lenne, hogy ő a bankért a pluralitást is támogatná, úgy ebben vele nem értenék egyet, mert a kettő között összefüggés nincs és nagy elvi kérdésekben ilyen tranzakciót magamra nézve nem tartanék elfogadhatónak. Kijelentem azonban, hogyha *Andrássy Gyula* gróf az önálló banknak 1911-ben való felállítását elfogadja, semmiféle személyes indokom nem gátolna abban, hogy őt és a kormányt ebben a kérdésben támogassam. Nekem más aggodalmam van. A legközelebbi események majd kiderítik, hogy jogsult-e az vagy sem? *En úgy látom, hogy Andrássy Gyula* gróf nemesak nem hive az önálló bank 1911-re való felállításának, de az az eshetőség is igen valószínű, hogy kizárólag a választóreform keresztülvételére szándékoltatik egy átmeneti kormánynak a létesítése, amely ezután egy, vagy ha kell, két választásnak elrendelésével lehetlenné tenni azt, hogy a törvényhozásnak mostani képviselőházi többsége az 1911-re való önálló bank felállítását elrendelhesse. Abban talán egyetérthetnénk, hogy ilyen kormányt egyikünk sem támogatna.

A kihallgatások célja.

A király budapesti időzése erősen foglalkoztatja a bécsi politikai köröket. Bécsben igyekeznek a felség budapesti tartózkodásának jelentőségét kisebbíteni és nem hiszik, hogy ez idő alatt elhatározó lépés történik a válság megoldására nézve. Azt vélik, hogy a felség csupán udvariasságból jött Budapestre, csak is azzal a céllal, hogy a magyar politikusok kiválóbbjaival ugyyszólván anketet tartson a helyzetről. Azok a kérdések, amelyek a döntő lépésnél szerepet játszanak, oly természetűek, hogy a király, mielőtt magát valamely irányban elhatározná, valószínűleg meghallgat néhány közös minisztert, sőt megkérdezi esetleg

az osztrák miniszterelnököt is. Ezek azonban most nem mennek le Budapestre. A budapesti kihallgatásokat tehát más tanácskozások követik Bécsben. Közbe jön azonban a német császár látogatása, a mivel két, esetleg három nap ismét eltelik. A válság megoldására való fáradozás tehát — mondják az osztrákok — csak május közepe után folytatódhatik. Valószínű, hogy a nagyobb jelentőségű elhatározások május második felére esnek. Ez időtájt meg kell majd jelenni a felség előtt ismét Wekerlénnek, a ki különben minden valószínűség szerint a német császár látogatása alatt is Bécsben lesz. A most Budapestten tartandó kihallgatásoknak ilyenformán főképp az lesz a céljuk, hogy tájékoztassák a felséget a magyar politikusok véleményéről, ezeket pedig a király álláspontjáról. E kölcsönös tájékozás után kezdődhetik meg majd az érdemleges tárgyalás a döntés előkészítésére.

A király és a 48-as kormány.

Ugyancsak az előbb említett bécsi körök híresztelik azt, hogy a király nem hajlandó arra, hogy a kormányzást függetlenségi kabinetre bizza. A N. Fr. Pr. erre vonatkozólag a következő budapesti táviratot közli:

Mint jól informált magyar politikai körökből értesülünk, az uralkodó a magyar politikusok audienciáján ki fogja jelenteni, hogy nincs abban a helyzetben, miszerint az ügyek vezetését a függetlenségi pártra bizza, hanem új választások útján fogja megtudakolni az ország véleményét. Az új választások vezetését a felség mindenesetre 67-es kormányra bizza.

Ezzel szemben, mint az E. U. jelenti, illetékes helyen nyomtatékosan utalnak arra, hogy Ő felsége azért jött Budapestre, hogy ott tájékoztassa magát a helyzetről. Ezért nem szabad feltételezni, hogy a király előre megalkotott itélettel jött volna a magyar fővárosba. Mértékadó helyen kétségtelennek tartják, hogy a bécsi lap híre nem a környezetéből ered.

Kik mennek audienciára?

A holnap megkezdődő kihallgatások sorrendjét még nem hozták hivatalosan nyilvánosságra. Hir szerint a meghívások még nem történtek meg, mert e tekintetben a formális előterjesztést csak szerdán fogja megtenni a miniszterelnök. Ez alkalommal beszámol Wekerle ama tárgyalások eredményéről is, amelyeket Bécsből való megérkezése óta folytatott. E jelentéshez fog fűződni a miniszterelnök javaslata a felséghez meghívandó politikusok névsora dolgában. A meghívandók majdnem kivétel nélkül tudják azonban már, hogy kihallgatásra kell menniök, mert a miniszterelnök mindazokat, akiknek meghívását szerdán javasolni fogja, már előbb bizalmasan értesítette erről. A felség naponként két-három politikust fogad és a meghívandók száma aligha haladja meg a tizenkettőt, beleértve azokat a minisztereket is, akik mint pártvezérek jelennek meg a felség előtt.

Az egybehangzó jelentések szerint a király Fejérváry báró kivételével az összes ex-minisztereket meghallgatja. Audienciára mennek tehát:

Bánffy Dezső báró,

Szell Kálmán,

Khuen-Héderváry Károly gróf és Tisza István.

Kivülök megjelennek még a király előtt a kormány tagjai közül Wekerlén kívül Kossuth és Andrássy, továbbá

Justh Gyula,

Dessewffy Aurél gróf, az országgyűlés elnökei, hir szerint

Lukács László és

Zichy Nándor gróf is.

Igen érdekes lesz kétségkívül Bánffy kihallgatása. Bánffy vasárnapra kitűzött szegedi beszámolója az audienciára való tekintettel elmarad. A volt miniszterelnöknel tegnap látogatást tett Eötvös Károly, akivel hosszabban tárgyalt a politikai helyzetről.

Éjjel táviratozza tudósítónk:

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök holnap délelőtt külön kihallgatáson jelenik meg Ő felsége előtt. Addigelő az audienciákra több meghívás nem érkezett és sem Justh, sem Dessewffy gróf, akik elsőnek jelennek meg a király előtt, nem kapták még meg a meghívót. Ennek dacára lehetséges, hogy kihallgatásukra már holnap rá kerül a sor.

Miniszterek tanácskozása

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter lakásán ma délelőtt tanácskozásra gyűltek Wekerle Sándor miniszterelnök, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter és Apponyi Albert gróf kultuszminiszter. A miniszterek tanácskozása több órán át tartott. Több képviselő érdeklődött a tanácskozás iránt, de a miniszterek a tanácskozás menetéről nem nyilatkoztak.

A trónörökös és Wekerle.

A félhivatalos Budapesti Tudósítót illetékes helyről feihatalmazták annak kijelentésére, hogy a Kölnische Zeitungnak a trónörökösre és Wekerlére vonatkozó közleménye teljesen valótlan koholmány.

Harcok egy nagy örökség körül.

Becsületsértésért 1200 koronás büntetés.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 4.

Érdekes bűnpörben ítélezett ma a budapesti büntető törvényszék. A pör egy nagy hagyaték körül támadt.

1907. április 30-án az elhalt dúsgazdag Lyka György hagyatékának leltározásával a budapesti IV. kerületi járásbíró Gergei István közjegyzőt bízta meg. A közjegyző helyettese, Hedri Aladár hivatalos eljárása közben megtalálta az elhalt irásos végrendeletét, amelyben ez összes vagyonát — több százezer koronát — létesítendő jótékony és kulturális és humanisztikus alapítványokra hagyta.

Az elhunyt rokonai, Lyka S. Emil és Lyka S. Sándor — amint ezt a vádirat mondja — ezután is rendelkezni akartak a vagyonnal. A közalapítványi ügyigazgatóság közben Stefanits István aligazgatót nevezte ki zárgondnoknak. A két Lyka testvér erre Gergei közjegyzőnek leveleket írt, amelyekben azt panaszolták, hogy Stefanits a zárgondnokságba betolakodott, e minőségében szemtelenkedett és hazudott.

E levelek miatt nyilvános becsületsértés miatt a megsértett zárgondnok feljelentést tett Lykáék ellen, akiknek ügyét ma tárgyalta a budapesti büntető törvényszék. Lykáék védője a valódiság bizonyítását, első sorban pedig Stefanovits dr. sértettnek eskü alatti tanúkihallgatását kérte. Ezt a bíróság el is rendelte.

Lyka Emil vádlott kijelenti, hogy nem érzi bűnösnek magát. Erre felolvasták az inkriminált leveleket, amelyek súlyos sértéseket tartalmaznak. A levelekre megjegyzi Lyka, hogy ő írta azokat. Fivére, Lyka Anasztáz hirtelen meghalt. Halálos ágyán panaszkodott, hogy sok a gondja és irni valója. Mikor meghalt, kiderült, hogy végrendeletet nem készített, el-

lenben 4 héttel halála előtt többek előtt kijelentette, hogy rá fogja hagyni összes vagyonát. A temetés után ő lemondott minden örökségről. Elmondja, hogy apja bórkereskedéssel szerezte minden vagyonát.

— Bár én is maradtam volna az — folytatta Lyka tovább és részletesen ismertette az örökségi ügy bonyodalmaival. Szerinte a zárgondok által talált végrendelet 34 évvel ezelőtt kelt.

A bíróság a két vádlottat bűnösnek találta a becsületsértés miatt Lyka Emil 1200 koronára, a testvérét pedig 200 koronára büntette.

A pánádi vérengzés a bíróság előtt.

A Tribuna sajtópöre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 4.

Szenzációs sajtópör ügyében folyt le tegnap a vádtanácsi tárgyalás a nagyváradi törvényszéknél. A vádlott Nichin György, az aradi „Tribuna“ kiadója volt, akit nyomtatvány útján elkövetett két rendbeli rágalmas és egy rendbeli becsületsértés vétségével vádol az ügyészség. A panaszos a m. kir. honvédség, amelynek főparancsnoka felhatalmazást adott a nagyváradi kir. ügyészségnek, hogy a Tribuna ellen a sajtópört indítsa meg.

Még a nyáron történt ugyanis, hogy a 28. honvédség alvezetője egy zászlóalj gyakorlatozás közben Pánádra, egy kis román falvakába masírozott be, hogy egy délutánt és egy éjjelt a faluban töltsön. A rögtönösen ezredirodává átalakított iskola udvarán az egyik honvédszázados összeszólalkozott a tanítóval. Az affér sajnálatos vérengzéssé fajult, a románok és a fegyveres honvédek megtámadták egymást. Egy óra hosszat tartó utcai harc folyt le a faluban, melynek több halottja és súlyosan sebesült áldozata lett.

Ezzel az esettel annak idején részletesen és kimerítően foglalkoztak a lapok, az országgyűlésen Maniu Gyula interpellált is. Ebben az izgatott hangulatban jelent meg a Tribunában az inkriminált cikk, amely Maniu Gyula képviselő információja alapján azt a súlyos vádat emelte a honvédség ellen, hogy a honvédség kebelében mesterségesen szitják a román gyűlöletet és a pánádi vérengzés is csak ennek a gyűlöletnek pregnáns megnyilatkozása volt. A cikk végső konklúziója az, hogy ha a sokat követelt önálló magyar hadsereg olyan nivóju lesz, mint a mostani honvédség, akkor a magyar nemzetiségieknek teljes erőfeszítéssel kell harcolniuk a közös hadsereg mellett.

E cikk miatt indította meg az eljárást a cikk szerzője ellen a honvédség. Nem kevesebb, mint három szerzőt nevezett meg a Tribuna szerkesztősege, azonban mind a három szerző a büntetőjogi felelősség elől Romániába menekült. A sajtótörvény alapján a fokozatos felelősség most már a kiadót, Nichin Györgyöt terheli, akit tegnap a nagyváradi törvényszék vádtanácsa Lázár Aurél dr. védő előterjesztése után vád alá helyezett.

A fő tárgyalás, mely a legközelebbi esküdtzéki ciklus valamelyikén lesz, rendkívül érdekesnek ígérkezik. A vádlott a valódiság bizonyításával fog védekezni. Védője akkor valószínűleg Maniu Gyula lesz.

A primadonna fizetése.

Operett az aradi járásbíró előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 4.

A primadonnák fizetése nagyon sok kellemetlenséget okozott már a színházvezetőknek. Mert az természetes dolog, hogy a primadonnák fizetése minden kevés. Sőt: mennél több — annál kevesebb. Ezt úgy tessék értelmezni, hogy minél nagyobb fizetése van egy színésznőnek, annál nagyobb az igénye. Így aztán a fizetése arányában növekedik az adóssága is. Elkálhat emiatt az a kellemetlen helyzet, hogy egy régi híres primadonna sokkal jobban „ki tudott jönni” a fizetéséből, amikor kezdő színésznő volt, mint neves diva korában.

A következő sorokban Kállay Jolánról, az aradiak nemrég még ünnepelt primadonnájáról lesz szó. Azonban a fentebb elmondottak reá nem vonatkoznak, őt nem akarjuk megvádolni azzal, hogy ő kezdő színésznő korában ki tudott jönni a fizetéséből. Nem csoda hát, ha a különben kedves hölgy nemcsak nagy tehetsége, hanem horribilis adósságai révén is közismertté vált.

A bírósági fizetésletöltő végzéseket halomszámra kézbesítették Szendrey Mihály színházvezetőnek, aki utóbb jóformán már azt se tudta, hogy végrehajtók hivatala-e, vagy direktori büro az ő irodája. A melegen érző igazgató, a primadonnák ápolója azonban Kállay Jolán kérésére nem respektálta a szigorú végrehajtói ukázokat és a tilalom dacára gyakran kiadta a fizetést a fekete haju Jolánnak.

Ebből aztán baj lett, mert a Kállay hitelezői emiatt Szendreyt támadták meg pörrel és rajta akarják behajtani a primadonna adósságait. Ilyen pört tárgyalt ma Ekes Simon aradi járásbíró. A pörben Kulcsár Lajos színházi gazda volt a tanu, akivel Szendrey azt akarta bizonyítani, hogy ő jogosan adta ki Kállaynak a fizetését. A bíró megkérdezte Kulcsártól:

— Milyen viszony volt Kállay és Szendrey között?

— Azt ők tudnák legjobban megmondani. Én csak annyit mondhatok, hogy mindig veszekedtek.

— De a szezonbeli szünet alatt csak nem veszekedtek?

— Mit tudom én, hogy a szünet alatt mit csinál az igazgató a primadonnával.

— Ne értsen félre, úgy gondolom, hogy milyen jogviszony volt köztük? A szünet alatt is kapott Kállay fizetést?

— Kapott az kérem mindig, amikor jól esett neki, — adta meg Kulcsár az operettbeli választ.

Ez kihozta sodrából a bírót és megfedte a színházi gazdát:

— Figyelmeztetem, hogyha nem viselkedik e helyhez méltó tiszteességgel, akkor meg fogom bíróságot.

Ez hatott, mert Kulcsár, aki különben se sok fontosat tudott mondani a pör számára, csöndesebben felelgetett. Úgy gondolkodhatott, hogy egy rossz vicc se ér föl ötven korona bírsággal.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi könyvnyomdászok „Gutenberg”-dalköre április tizenegyedikén rendezett tavaszi mulatságára a következő felülfizetések folytak be: Kalmár Nándor és Társai 30 korona, Barabás Béla dr. országgyűlési képviselő 10 koronát, Arad-csanádi Gazdasági Takarékpénztár 10 koronát, Kovács Arthur 10 koronát, „Viktória” takarékszövetkezet 6 koronát, „Ébredés”-dalkör 6 koronát, Művek Lajos dr. 5 koronát, Széchenyi görzmalom 5 koronát, Ertterer Lajos 5 koronát, Magyar szalmaanyaggyár-részvénytársaság 5 korona, Schuch Ferenc 5 korona, Nyomdász-szakszövetség 5 korona, Réthy Viktor 5 korona, Waggongyári dalkör 5 korona, Hajós Árpád 3 korona,

Sugár József 3 korona, Neulinger Piroska 3 korona, Kerpel Izsó 2 korona, Vadász Armánd dr. 1 korona, Pölzl Miksa 2 korona, Kállai Miksa 2 korona, Földes Kelemen 2 korona, Scheid Henriette 2 korona, Kaiser Lipót 2 korona, Endre Géza 2 korona, Wallinger Juliska 2 korona, Jung A. 1 korona, Reich Gyula 2 korona, Meisl és Adler 1 korona, Rozsnyay Kálmán 1 korona, Weisz Félix 1 korona, Eibenschütz Adolf 1 korona, Piskur Antal 1 korona. — A felülfizetésért ezután is köszönetet mond az elnökség.

Széhhámosság Petrás Sári nevével.

A sikkasztó „művésznő.”

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 4.

Érdekes kalandja volt egy bájos fiatal hölgynek, Nádasdi Gizella tanítónőnek a minapában.

A kisasszony a Szigetvári-utca 1. számú házban lakik özvegy édesanyjával, aki ékszerügynökösködésből él. Zálogházban hagyott ékszereket vásárol és kis haszonra eladogatja színésznőknek és dalszarnokok csillagainak.

Egy szép napon egy hatalmas kalap alatt beállt a lakásba egy fekete haju hölgy. Elegánsan, de kissé színésziességgel volt öltözve. A beszéde mesterkélte, a magatartása fesztelen, majdnem kacér.

— Kérem, — mondta a tanítónőnek, aki egyedül volt a lakásban, — legyen szíves, adjon elem egynéhány divatos ezüstláncot mutatónak.

— Nem tudom, kihez van szerencsém, — felelte a kisasszony, — de különben is nincs módomban az ékszereket megmutatni, mert az anyám távol van.

— Igen, drágám, — felelt mosolyogva a „kundsajt”, — hát én Petrás Sári vagyok, a Király-színház tagja: nem ismer kicsikém?

A kisasszony csak a színpadról ismerte Petrás Sárát, de tudta, hogy szőke haju leány.

Hiszen a Petrásnak nem fekete a haja, — tamaskodott a leány.

A fogas kérdés nem hozta zavarba a jövevényt, aki kijelentette, hogy a szőke a színpadi színe, az otthoni és az utcai pedig a fekete.

— Rendben van, — mondta a kisasszony, — ha megjön az anyám, akkor majd kiszolgálja a művésznőt.

A „művésznő” másnap is jelentkezett. Azonban az eléje tett láncok közül nem tudott választani és amikor látta, hogy a leány és anyja elmenőben vannak, megkérdezte tőlük, hogy az utjuk merre vezet.

— Vaszilievics polgármesterhez megyünk, a Gizus kineveztetése ügyében, — mondta az anya.

— Hiszen akkor én is magukkal tartok és beprotezsálom én a kisasszonyt a polgármesternek, aki nagy tisztelőm nekem.

Nagyon megörültek anyja és leánya az új protektornak és hárman mentek a városházára, ahol azonban akkor a polgármester senkit sem fogadott. Másnap megint feljött Petrás Sári és választott két kisebb értékű gyűrűt a cselédjének, persze hitelbe.

— Ne fáradjanak, majd magam elintézem a dolgot a városházán. Adják csak ide a kisasszony bizonyítványait.

Készséggel átadták neki, de „Petrás Sári” persze nem jelentkezett. A rendőrségen tették meg a feljelentést ellene. A személyleírásról megállapították, hogy „Petrás Sári” azonos Hanusz Bóskével, egy ismert széhhámossnővel, akit már régóta köröz a rendőrség.

A török trónváltozás.

Az új szultán üdvözlése.

Távirati tudósítás.

Arad, május 4.

Az idegen uralkodók egymásután üdvözlik Törökország új szultánját. Tegnap *Edwárd* angol király, *Miklós* orosz cár és *Taft*, az Egyesült-Államok elnöke küldte üdvözlését az új kalifának és ugyancsak tegnap *Pallavicini* örgróf, monarchiánk konstantinápolyi nagykövete szintén kifejezte a portán jó kívánságait. Erre vonatkozólag ma a Bud. Tud. ezeket jelenti:

V. *Mohamed* szultán trónralépésének a bécsi török nagykövet utján való notifikálására, amelyről ő Felsége is tudomást vett, válaszként a konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövetség megbízást kapott, hogy a portánál fejezze ki a közös külügyminisztériumnak a szultán jólétére és uralkodásának sikerére vonatkozó jó kívánságait.

Az új rendszer különben csak nehezen tud nyugalmat teremteni a nagy török birodalomban. A reakció-sokkal a legszigorubbán bánnak el, de az elégedetlenséget sok helyen így sem tudják ellojtotni.

Mai távirataink itt következnek:

A Yildiz titkai.

Berlinből táviratozzák: A Morgenpost jelenti Konstantinápolyból: A porta tárgyalásait az Ottomán-bankkal 300.000 font előleg bevétele végett hirtelen félbeszakították, állítólag azért, mert a Yildiz-kioszkban tegnap tartott vizsgálat alkalmával több arannyal és bankjegyekkel megtöltött zsákokat találtak.

A római Tribuna jelenti Konstantinápolyból: A Yildiz-palotában az exszultán papírai közt Abdul Hamidnak egy *Vilmos* császárhoz intézett levelét is megtalálták, melyben a német birodalomnak Törökországban nagy pénzügyi politikai előnyököt helyezett kilátásba, ha a császár tekintélyét az ő érdekében latba veti. Hir szerint megtalálták a választ is, melyet Vilmos császár erre a levélre adott.

Konstantinápolyból jelentik: Az ifjútörökök által a Yildiz-kioszkban lefoglalt levelek közt állítólag néhány nagyon fontos politikai tartalmu levelet találtak, melyeket Abdul Hamid *Miklós* cárral és *Edwárd királylyal* váltott. Megtalálták továbbá a meggyilkolt *Sándor szerb király* egy igen érdekes levelét, melyben ez arra kéri az exszultánt, hogy mentse meg őt azoktól az intrikáktól, melyeket Milán exkirály és a nemrég Berlinben fellépett *Krisztics* volt trónpretendens anyja ellene folytatnak.

A kivégzések.

Londonból táviratozzák: A 13 zendülőnek tegnap reggel Konstantinápolyban történt kivégzése a reakcionáriusok között óriási rémületet keltett. A szigorú intézkedések következtében valamennyi kivégzés rendzavarás nélkül folyt le és az elítéltek nyugodtan fogadták az újabb ítélethirdetést. A Daily Chronicle tudósítója jelen volt annál az öt kivégzésnél, melyeket a parlament előtti téren hajtottak végre. Ott akasztották fel az ősz *Juszuf* nyugalmazott őrnagyot és *Hamid* szalonikii vadászőrnagyot, akik a zendülő katonákat a parlament elé vezették. Ők ketten gyilkolták meg az igazságügyminisztert és sebesítették meg *Arszlán* bég képviselőt. *Juszuf*nak az

volt utolsó kérése, hogy fia előtt, aki szintén a vádlottak között van, titkolják el a kivégzést. Ezt meg is ígérték neki.

A fogoly Abdul Hamid.

Szalonikiból jelentik: Az Abdul Hamid őrizetére kirendelt csapatok száma mindössze két század. Ezek közül 50-en állandóan szolgálatban állnak. Minden intézkedést megtettek, hogy gyanus ember a szultán közelébe ne juthasson. Az Alatini villa berendezése még nagyon tökéletlen. A volt szultán a legszükségesebb dolgok nélkül szűkölködik. Vele van tizenhétéves fia, Abdul Rhámán herceg és egy négy éves fia is. Továbbá ott van 12 háremhölgy. Azt mondják, hogy az exszultán nagyon kedvetlen. Sokszor órákig a levegőbe néz, aztán hirtelen felugrik és nyugtalanul járkal végül kimerülten egy pamlagra rogy. Nagyon bágyadtnak és fáradtnak látszik.

Az Alatini villa egyáltalában nem nyújt biztonságot a szökési kísérlet ellen. Mert tapasztalatból tudják, hogy az efféle őrizet csak eleinte szigorú, később nagyon ellanyhul.

Frankfurtból táviratozzák: Üszkübi jelentések szerint az egész Albánia forrong a rossz bánásmód miatt, melyben Abdul Hamidot részesítik. Azt mondják, hogy a volt szultán erőszakos elhureolásával megsértették a kalifátus méltóságát. Újabb felkeléstől félnek.

Európai beavatkozás?

Egy meg nem erősített párisi távirat jelenti:

A francia kormánykörök azt hiszik, hogy Eduárd király visszaérése után fontos lépéseket tesz a törökországi eseményekre vonatkozólag. Többek közt intézkedni fog az angol kormány útján a törökországi keresztények abszolút oltalmáról. Franciaország követni fogja Angliát.

Lelőtt községi jegyző.

Az ujaradi járásbiróság vizsgálata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 4.

Véres merénylet tartja izgatottságban Fibi's temesmegyei község lakosságát: tegnap este háromszor rálöttek Pártos Sándor ottani községi jegyzőre, akit az egyik lövés súlyosan megsebesített. Nyilvánvalóan valamelyik ellensége követte el a vakmerő merényletet, mert Pártos kötelességtudó, erélyes jegyző. Még csak tavaly választották meg és buzgóságával máris rendet teremtett a községben. Nem érdektelen, hogy huszonöt évvel ezelőtt szintén merénylet áldozata lett az akkori fibisi jegyző, Jeszenszky Ignác, aki szintén erélyesen teljesítette hivatali kötelességét.

A merényletről első jelentésünk, amelyet Temesvárról kaptunk, így szól:

Pártos Sándor fibisi községi jegyző ellen tegnap este tíz óra tájban merényletet követtek el. Pártos nejével este látogatóban volt a tanítónál. Amint hazatértek, a lakás előtt hirtelen puskalövés dördült el és a jegyző hirtelen összeesett.

Valaki vadászfegyverből nyulsörétes töltéssel rálőtt a jegyzőre, akinek több sörét a homlokába fúródott. Sietve megindult a vizsgálat, amelyet Csáklány Sándor járásbíró és Schaffer főszolgabíró vezetnek és amelynek megvan az az eredménye, hogy a merénylet gyanújával terhelt letartóztatták ifjabb Tódor János földmivest. Ez ugyan tagadja a tettét, de a tanúk azt vallják, hogy este tíz óra tájban látták fegyverrel a kezében hazaszaladni.

A merénylet oka valószínűleg boszu, mert Pártos, aki erélyes, rendszerető ember, nem tűrte a községi ügyek körül a laza kezelési módot és nem tűrte az izgatást sem.

Az ujaradi járásbiróság ezt az információt adta a merényletről: A jegyző feleségével tegnap este egy látogatásról jött haza, amidőn a sötétben több lövés dördült el és a jegyző jajveszékelve esett össze. Mint kiderült, több nyulsörét Pártos fejébe hatolt és súlyos sérüléseket okozott. Megállapították, hogy a sörétek egy Lankeszter-fegyverből valók. Több tanu, aki akkor az utcán volt, előadta, hogy ifj. Tódor János falubeli legényt látták az utcán szaladni, fegyvert szorongatva a hóna alatt. A csendőrség ez alapon letartóztatta Tódort, aki azonban tagad. A vizsgálatot az ujaradi kir. járásbiróság vezeti.

Az eleki közgyám bünei.

Szigoru miniszteri ítélet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 4

Aradmegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya a múlt év őszén tárgyalta Ehrling Lénárd eleki volt gyámpénztárnok fegyelmi ügyét. Ehrlinget ismételt kötelességmulasztás és felsőbb hatóság elleni engedetlenség miatt a megye alispánja hivatalvesztésre ítélte. Az elítélt tisztviselő felebbezett Aradmegye közigazgatási bizottságához, amely jóváhagyta az alispán ítéletét.

Időközben azonban Ehrlinget megválasztották eleki közgyámnak. Dacára annak, hogy Ehrling ez újabb állásában is igen sok mulasztást követett el, a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya a hivatalvesztésre szóló ítéletet nem terjesztette ki a közgyámi állásra. Így Ehrling megmaradt újabb állásában, de felsőbb hatóságai utasításait ekkor sem respektálta. Tudomására jött ez a belügyminisztériumnak, ahova a fegyelmi választmány határozata felebbezés folytán felkerült. A belügyminiszter most hozta meg ítéletét és ma küldte meg azt Aradmegye alispáni hivatalának.

A miniszter a hivatalvesztésre szóló ítéletet kiterjeszti Ehrlingnek közgyámi állására is. Az ítélet indokolása szerint ugyanis Ehrling nemcsak a gyámpénztárnoki, hanem a közgyámi tisztben is, sőt az ellene lefolytatott fegyelmi eljárás ideje alatt is oly nagyfokú szolgálati engedetlenséget, kötelességmulasztást és függelemsértést követett el, hogy ez ismételt fegyelmi vétségek miatt közgyámi állásában való meghagyása a közzolgálat érdekében lehetetlenné vált.

A miniszter most utasította a közigazgatási bizottságot, hogy Ehrling eltávolítására tegye meg a további intézkedéseket.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjgyölete aradi tagjaihoz a következő felhívást intézi: Ferenc-tér 6. szám alatt lévő egyleti helyiségünket folyó év május hó 1-étől a Kánya-féle színházi sörcsarnokba (színház-épület) helyeztük át, ahol is május első vasárnapjával befizetéseink megkezdődtek. Az elnökség.

(*) Az Asztalos Sándor társaság ma szerdán este hivatalos helyiségében havi rendes gyűlést tart, melyre a tagok ezután is meghívottnak. Sófaly György elnök, Záray Jenő titkár.

Milán király szerelmei.*

Apa és tiu.

A király magához kérte a fiát. A trónörökös a 7-ik ezred hadnagyi ruháját viselte, szolgálati övvel és mellén a Fehér Rózsa-rend nagykeresztje.

Katonásan tisztelgett és köszönetet mondott hadnagygyá való előléptetéseért.

— Hagyd azt fiam — mondta a király, maga mellé vonva a trónörökösöt a kerevetre. Derekasan letette a tisztvi vizsgát, azért lettél hadnagy.

— És bizonyára azért is, mert nem illett volna, hogy, mint őrmester lépjek Moravia trónjára, felelte a trónörökös mosolyogva. Mosolyáról nem lehetett tudni, ártatlanság, vagy csendes guny van-e benne.

A király nem vette észre ezt a mosolygást.

— Pár óra múlva jogod lesz arra, hogy tábornoki ruhát viselj, ami már különben készen áll számodra.

— Köszönöm, papa, kár, hogy ilyen szégyületes gyorsasággal kell haladnom. Jó mulatság lett volna még letenni a kapitányi és törzstiszti vizsgát is. Elvégre már megtanultam századot vezetni, de nem tudom, hogy mit kezdek majd egy egész hadtesttel. Hadnagyból generális — nem nagyon komikus ez, papa?

— Sőt tragikus, fiam! Majd megérted. A mi sorsunk nem rózsás. Te még szerencsésebb vagy, mint én voltam. Én egy holttesten keresztül léptem a trónra, míg te melletted tanácsossal, utbaigazitással én mindig ott leszek.

— Oh köszönöm, édespapa!

— Meggondoltad-e jól fiam, mindazt, amit külügyminiszterünk mondott neked?

— Igen, papa és én azt hiszem, hogy nagyon okos dolog lesz, hogyha te lemondasz javamra!

A király megdöbbenve nézett a fiára:

— Igen, az az idioszinkrázia, amelylyel te Vostock (Oroszország) iránt el vagy telve...

— Hogy mondtad, fiam?

— Idioszinkrázia.

— Hogyan érted ezt, te fiu?

— Azt gondolom, papa, hogy te tulságosan impresszionista vagy, akár őseink. Ideje már, hogy valaki közülünk a vostocki császárt ügyesebben kezelje.

— Oh, te koravén gyermek! Bölcsbben fejezed ki magad, mint ahogyan én elgondoltam a dolgot. Hát nem tartasz szivtelennek, hogy vállaidra rakom a korona súlyát?

— Sőt, papa. Igen jó fogásnak tartom ezt, mert ha te maradsz még sokáig király, belebuktunk volna esuful a királyságba.

— És meg vagy elégedve a régensek személyeivel?

— Meg, papa. Kitűnő ötlet volt egy liberális és egy radikális párti embert kikeresni, harmadikul meg egy katonát. Míg az utóbbi gondoskodik a hadseregről és a személyem biztonságáról, addig a másik kettő olyan egyszerűen lejárhatja magát és pártját a régenség ideje alatt, hogy később könnyű dolgom lesz velük.

A király meglepetve bámult a daemoni gyermekre, ki az 6 tizenéves ártatlanságával megoldani látszott azt a kérdést, ami neki husz év alatt sem sikerült.

— És papa, — folytatta a trónörökös, — míg az én régenseim, természetesen, északot melegen tartják, addig én nyugat felé fogom

* Újabb részlet Georgovics Vladen dr., volt szerb miniszterelnök szenzációs politikai regényéből.

játszani a védtelen kis árvát, kit ezer örömmel védelmeznek majd a nyugat hatalmai.

A király magánkívül volt:

— Te gyermek, az Istenért, hát hány éves vagy te?

A fiu ránézett atyjára. Valami fájdalmas érzés volt a hosszú szempillák alól előragyogó nagy gyermekies szemeiben:

— Tudod, papa, a mi trónunkon nem adnak sok időt az embernek megöregedni. De mondd, apám, hogy ha valakitől tanácsot akarok kérni, kinek higgyek?

— Senkinek, fiam!

— Anyámnak sem?

— Első sorban neki nem!

— Miért? Ő csak nem fog saját fiának rossz tanácsot adni!

— Nem, fiam. De ő uralkodni szeretne melletted. Az pedig szerencsétlenség volna.

— Igazad van, papa. De neked csak hihetek mindig.

— Nekem sem, fiam, — mondta elsápadva a király.

— Miért, papa?

— Ne kinozz, gyermekem.

— Te emlitted, papa, hogy jöhet még idő, hogy neked vissza kellene jönnöd a nemzet hívására. Látod, ez szerencsétlen gondolat. Országunk veszítene a komolyságából.

A király szeméből egy könyesepp futott alá arcára:

— Fiam, te vagy hatalmas uralkodó leszel, vagy nyomorultul pusztulsz el.

Az adjutáns jelent meg az ajtóban és jelentette, hogy a követek már a trónteremben várnak.

A király megölelte fiát:

— Édes gyermekem, e pereben kezdődik a te vértanuságod.

Fuldokló zokogás rázta meg a király hatalmas vállait.

A tizennégy éves kisfiu arcán gunyos mosoly jelent meg:

— Tényleg igaza van Vladicsnak. Tulságosan ideges vagy, papa!

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Pör Szelle József ellen. Alig érkezett meg Aradra Szelle József, már is pert adtak be ellene az aradi törvényszéknél. Popovics Sebőné aradi magánzónó adott be keresetet ellene 1401 korona 34 fillér erejéig. Popovicsné bűnügyi feljelentést is adott be annak idején Szelle ellen, de a törvényszék vádtaása polgári perutra utasította.

§ A Lázár-fele betörés tetteseit február 3-án több havi börtönre ítélte el az aradi törvényszék. A nagyváradi kir. tábla, ma leérkezett ítélete szerint helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

§ Hitelezési csalás. A múlt év őszén az aradi törvényszék hitelezési csalás címen 3 havi fogházra ítélte el Bonyhádi Károly mikalakai kereskedőt a miatt, hogy Bonyhádi, Reichel János nevű vejétől átvette az üzletét, ami által elvonta annak hitelezőitől a kielégítési alapot. A nagyváradi ítéltábla ma Krenner Zoltán dr. aradi ügyvéd védelme után Bonyhádit felmentette, mert a hitelezési csalás kritériumait nem látta fennforogni.

§ Különös légyott. Mult év október havában a budapesti rendőrség általános razzlát tartott a fővárosi garni-szállodákban. A Gróf Zichy-utcai Gentry-szálloda egyik emeleti szobájában feltűnt a detektiveknek egy idősebb uriember izgatottsága, aki mindenáron mene-

külni akart. A kíváncsi detektivek erre átküldték a szobát, s az ágyban fülíg betakarozva egy pincért találtak, teljesen ruha nélkül. A pincér ezután elmondotta, hogy az idős urral, aki báró B. K. dús gazdag földbirtokos — itt szerelmi randevuja volt. A báró tagadta ezt, s ittassnak tetette magát. A rendőrség szemérem elleni vétség címén mind a kettő ellen megindította az eljárást. Ma tárgyalta zárt ülésben ezt az ügyet Kürthy büntetőjársbíró. Ítéltre azonban nem került a sor, mert május 18-ra elnapolták a tárgyalást.

Letartóztatott szélhámosok.

Hamisított gyűjtési engedély.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 4.

A könyöradományok gyűjtésével ügyes szélhámosok hihetetlen visszaéléseket követnek el. Nemesak hiszékeny embereket, hanem a hatóságot és pedig egyenesen az üldözésükre hivatott hatóságot ültetik fel és meglehetősen jövedelmező, könnyű foglalkozást biztosítanak maguknak. A buttyini csendőrség leplezett most le két ilyen veszedelmes szélhámost, akik egész esomó városban „gyűjtöttek” imaház építésére. Az urak kissé gyanusak voltak a csendőrök előtt és rövidesen kinyomozták, hogy a jó hivatalos aláírásokkal és peesétekkel ellátott gyűjtőkönyv, hamisítva van. A szélhámosokat lefűlelték és az aradi ügyészség fogházába kísérték be.

Néhány nappal ezelőtt Buttyin községben megjelent két fiatalember, Weiszberger Krausz József és Katz Lipót, akik Szentmiklósi Tornalyai járási főszolgabíró hivatalos pecsétjével és aláírásával ellátott gyűjtőkönyv alapján, a gömörpanityi izraelita hitközség imaházának felépítése céljaira gyűjtést rendeztek. A gyűjtés gyönyörű eredménnyel járt és egy nap alatt több mint 100 koronát adott a kegyeletes célra a kis falu közönsége. A csendőrök előtt gyanusnak tűnt fel a két alak, igazolásra szőlították fel őket. Ezek felmutattak egy gyűjtőkönyvet, amely a tornalyai járási főszolgabíró aláírásával és hivatalos pecsétjével volt ellátva. A könyvben foglalt adatok szerint a magyar kir. belügyminiszter 9346—909. sz. alatt három hónapi időtartamra engedélyt ad nekik, hogy a gömörpanityi izr. imaház építésének céljaira gyűjtést eszközöljenek.

A csendőrség nyomban táviratozott a tornalyai járási főszolgabíróhoz, akitől az a válasz érkezett, hogy ő semmiféle könyöradomány gyűjtésére szóló könyvet nem adott ki és ha ilyen könyv létezik, az csak hamisított lehet. A csendőrség ez alapon mindkettőjüket letartóztatta. Kitűnt, hogy a jó urak a következő helyeken fordultak eddig meg: Rimaszombat, Csepel, Budafok, Ujpest, Rákoskeresztur, Budaörs, Nógrádverőce, Szolnok, Békéscsaba, Arad, Világos, Borosjenő, Borosbeses, Buttyin. A hatóságok, rendőrőkapitányok, polgármesterek, jegyzők mindenütt akadálytalanul láttamozták a gyűjtőkönyvet és adtak engedélyt a gyűjtésre. Nyolc nap alatt több mint ezer koronát gyűjtöttek össze. Ebből azonban csak 78 korona 54 fillért találtak meg náluk. A vizsgálóbíró okirathamisítás miatt indította meg ellenük az eljárást.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Az orfeőrök ülése.

Cenzura a Baross-parkban.

*

Arad, május 4

Délután öt órakor tartotta ez évadban második ülését a város orfeumügyi bizottsága. Az orfeőrök, a mint őket röviden nevezik, a Baross-park kioszkjában gyűltek össze, mert csak így lehetett a gyűlés titkos jellegét megővni.

Zubor Andor elnök a Lőcs Rezsőtől kölcsönvett fény-mosolyok legszebbjével üdvözölte a bizottságot.

— Szomorú kötelességet kell teljesítenem, — mondta, — amikor egy indítványt terjesztek elő. Azt hiszem, a bizottság minden tagja hozzájárul azon javaslatomhoz, hogy azon tizenegy cserkesz urhölgy irányában, akik Szalonikiben életük végéig a hetvenéves Abdul Hamiddal egy cellába rekesztettek, őszinte részvétünket fejezzük ki.

A bizottság, noha Szende Tivadar az ügyet a cseléd-bizottsághoz akarta utalni, az indítványt elfogadta s az erről szóló fetva elkészítésével Weisz Leopold könyv-irólást biztá meg.

— Felhívom ezek után a bizottságot, hogy a májusi műsorra nézve, a melyet Jaulusz Morini Manó igazgató beterjesztett, észrevételeiket tegyék meg.

Mindössze harmincnyolc állottak egyszerre fel, hogy a tárgyhoz szóljanak.

— A társulat — dörögte túl a többit Eles Béla dr., — nem egyéb, mint egy fölmelegített rostélyos. Ugyanazok a Gigik, Pipik, Nyinyik és Kikik, akiket tavaly bevettünk. Ezt a direktor süsse meg, de ne melegitse föl!

— Kérem, — zenélte a zöld asztal végén Jaulusz, ugyanazzal a hanghordozással, amelylyel tavaly a Triumfajort táncolta, — a bizottságnak tévedésben tetszik lenni. Aki tavaly itt volt, az a Lógrády Gugus volt, akit azóta a szentpétervári opera szerződtetett, az idén Ráglódy Gága, a budapesti cabaret de Pariz primadonnája játszik.

— Az kisebb baj, — szölt Krenner Zoltán dr. — Ellenben hiba, hogy a haszsubret szerepköre nincs betöltve. A modern orfeum nem lehet hiával a has-táncnak s így a bizottságnak a haszsubret szerepkörének betöltését kell követelni.

Morini ismét szóhoz bátorzkodott.

— A bizottságnak teljesen igaza van. Fájdalom azonban, hogy az orfeum-igazgatók versenyében a tekintetben lehetetlenné tette a helyzetet. Sajnos, eddig minden hasprimadonnát elszerződtettek; azonban mihelyt módomban lesz, pótolom ezt a hiányt.

Kisebb jelentőségű felszólalások után Palmái Lajos dr. szólalt föl.

— A bizottságnak mindenestre méltányolni kell az igazgató nehéz helyzetét, különösen azt, hogy a társulat a nők által elhagyott időkben és helyen kulturmissziót teljesít. A magam részéről csupán a kiállítás ellen emelek kifogást. Szomorú tapasztalat volt az elmúlt évben, hogy a társulat nő tagjai igyekeznek magukon minden lehető a legközvetlenebbül kiállítani. Mondhatom, e tekintetben — a mint Gallovics Emőd írja a Szűz-imádók-ban: kevesebb, több lenne.

Tenner Alfréd Pál dr. a szörcsen nők szerződtetése ellen szölt, akiknek fölléptét, ugymond, csak sötétben engedné meg.

Végül Zubor Andor elnök bejelentette, hogy az orfeumhoz Sugár József eredeti szönművet nyújtott be *Freitunsz*, vagy *Alsósparti a hid alatt* címmel. A darabot Nagy Lajosnak adták ki bírálat végett.

A tanácskozás hiteleül:

Zemotor.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* **Mariházy Miklós társulata Makón.** E hónap 8-án kezd meg **Mariházy Miklós** társulata előadásait Makón. Az előzetes jelentést, amelyben a társulat névsora is föltalálható itt közöljük:

Tisztelettel értesitem Makó város és vidéke nagyrészt közönségét, hogy operette, népszínmű, dráma és vígjátéki műfajokra szervezett színtársulattal és saját 18 tagú zenekarommal előadásaim sorozatát 1909. május 8-án szombaton **Mariházy** Turesányi Olga felléptével a „Vig özvegy” operettel a **Hollóssy Kornélia** színházban megkezdem. A társulat névsora a következő: **Műszaki személyzet:** **Mariházy Miklós** igazgató, főrendező, **Nagy Jenő** igazgatói megbízott, **Gulyás Menyhért** művezető, rendező, **Margittay Gyula** rendező, **Fekete Andor** karmester. **Művészeti személyzet.** Nők: **Mariházy** Turchányi Olga primadonna, **Bartók Edith** drámai anyaszínésznő, **Csáder Irén** drámai hősnő, **Dinnyési Juliska** társalgási színésznő, **Gulyás Menyhért** operette komika, **Kerényi Adél I.** koloratur énekesnő, **Kovács Fanni** vígjátéki komika, **Kovács Lilli** operette énekesnő, **Lippichné Ilma** vígjátéki szubrette, **szende, Mezey Jolán** operette szubrette énekesnő, **K. Papp Etelka** drámai és vígjátéki naiva, **Pásztor Ferike II.** koloratur énekesnő, **Baranyai Manca** magántáncosnő, **Baranyai Józika** magántáncosnő, **Bende Odónné, Dely Juliska, Baranyai Etelka, Nagy Irén, Sebestyén Natália, Serfőzy Ilona, Somogyi Anna, Török Sándorné** kar- és segédszínésznők. **Férfiak:** **Balog Béla** énekes bonvivant, **Fenyéri Mór** drámai apa és jellemszínész, **Skultéty László** baritonista, **Gulyás Menyhért** operette buffo komikus, **Kiss Miklós** lyrai szerelmes, **Kondor Miklós** operette tenorista, **Krasznay Elek** baritonista, **M. Margittay Gyula** drámai hős, **Mariházy Miklós** szalonhős és bonvivant, **Mihó László** naturbursch, **Szappanos Dezső** segédtenorista, **Tábori Imre** kedélyes apa, **Ujj Kálmán** bonvivant, társalgási, **Vitéz Róbert** burleszk komikus, **Bartók Endre, Egyházy János, Förray Tibor, Mártonffy Jenő, Molnár János, Nyáray Lajos, Nyul Lajos, Török Sándor, Uty Gábor** kar- és segédszínészek.

* **Müttermüller József** zenedeigazgató hangversenyének sikeréről lapunk tegnapi számában megemlékeztünk. A hangverseny tiszta jövedelme 242 koronát tesz ki. Felülfizettek: **A. M. D. G. 2 K., Seidner Bernátné 7 K., Scherhag Ernő 1 K., X. Y. 1 K., Singer Gyula 7 K., D. G. 2 K.** Az összeget **Müttermüller József** a vesztőhely megváltási alapjára juttatta.

* **A francia forradalom előadása elmarad.** Kinos helyzetbe hozta a **budapesti Uránia-színház** elbuzgósítása az aradi **Uránia-színház** igazgatóságát. Csak ma, az utolsó órában értesítette az itteni **Uránia-színházat**, hogy **Pekár Gyula** darabja, a francia forradalom annyira megnyerte a nyírái publikum tetszését, hogy a kitézett napokon is túl ott kellett hagyni a darabot, úgy, hogy **Aradra** csak a jövő héten küldhetik. Miután a **budapesti Uránia** expedíciója ennyire megbízhatatlannak bizonyult, a francia forradalom előadásának idejét nem jelezheti az itteni **Uránia** igazgatósága.

* **Az Uránia műsoráról.** Meglepő gazdagság jellemzi az **Uránia-színház** mostani műsorát, melynek minden egyes száma a legfényesebb izlésről tesz tanubizonyságot. Különös tetszésben részesül **Guerault-nak** érdekfeszítő drámája, **A nagyapa**, melyen bámulatos zsenialitásról tesz tanubizonyságot a kis **Dupré**, aki annyi művészettel, drámai erővel játsza meg szerepét, hogy a közönség legnagyobb csodálkozással nézi a kis művész produkcióját. A bravuros képet szerdán adják elő utoljára, csütörtökön pedig az új műsor kerül bemutatásra.

* **Megfizetek.** Az Egyetemes Regénytár vörösfedelű könyveinek gyűjteményében **Orczy Emma** bárónő „**Megfizetek**” című regénye jelent meg most. Ez a regény már írója miatt is érdekelhet bennünket, mert érdekes dokumentuma egy magyar születésű, de idegenbe szakadt író pályafutásának. **Orczy bárónő** angolul írta meg ezt a regényét is, akár a „**Vörös pimperl**”-t és az **ost Marczali Böske** gondos fordításában jelent meg magyarul. Angliában szokatlanul nagy sikere volt a „**Megfizetek**”-nek és valószínűleg a magyar olvasóközönség

is rövidesen meg fogja szeretni. Erre mindenképpen rá is szolgál. Nagy művészettel, kitűnő emberismerettel és az értékes írói kvalitások minden készségével íródott meg ez a könyv. A francia forradalom idejében játszódik le az érdekes, izgalmas és egyben meghatározó történet, amely a regénynek gerince; **Valóságos lelki regény** ez, bár rugói izgalmas külső eseményekben rejlenek és ezek is viszik a megoldás felé. A vászonkötésű kétkötetes regény **Singer és Wolfner** kiadásában jelent meg és az ára 2 kor. 40 fillér.

A király megérkezése.

Csendes tüntetés.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 4

A magyar kormány válsága ma **Budapestre** hozta az uralkodót. Néhány napra eljött a felség a magyar fővárosba, hogy itt kihallgatáson fogadja a mértékadó politikusokat. A király megérkezése teljesen az előirt program szerint történt. Félnyolc órakor robogott be az udvari vonat a nyugati pályaudvarra, ahonnan a király erős esőben ment fel a várba. Az eső a szociálisták előrehirdetett tüntetését is majdnem elmosta, úgy, hogy a bevonulás semmiféle rendőri beavatkozást sem vett igénybe.

A király megérkezéséről fővárosi tudósítónk a következőket telefonálja:

Ő felsége különvonata ma délután 3 óra 30 perckor indult el Bécsből. Az udvari vonaton a királylyal együtt **Budapestre** utaztak: **Paar gróf és Bolfras** báró főhadsegédek, **Bronn, Spányik és Hoyos** gróf szárnysegédek, **Daruváry** kabinetirodai osztályfőnök, **Kerzl dr.** vezértörzsorvos, udvari orvos, **Margutti** szárnysegéd, **Than** százados a katonai irodából, **Nagy báró** kabinetirodai osztálytanácsos, **Smirzitz** kormánytanácsos, **Csörgeő** udvari titkár, **Hubel** báró udvari pénztáros, **Grollmann** titkár és **Repolusk** expeditor. A vonatra **Marcheggnél** felszállottak **Ludvigh Gyula** máv. elnökgazgató, **Kotányi Róbert** máv. igazgató, **Vécsey** üzletvezető, **Steltzkal** és **Pikler** főfelügyelők.

A különvonat 7 óra 30 perckor robogott be a nyugati pályaudvarra, ahol a király kivánságára nem volt formális fogadtatás. Megjelentek a pályaudvaron **Fülepp Kálmán** főpolgármester, **Boda Dezső** főkapitány, **Daróczy Rezső, Haviár György** és **Messzinger József** főnökök. A pályaudvar környékén nagy tömeg várta a királyt, dacára annak, hogy erős szél volt és az eső esett majdnem egész estén át. Azon az utvonalon, ahol a királynak bevonulása jelezve volt, a szociálisták vonultak fel, akik különösen a pályaudvartól a **Podmaniczky-utcaig** állottak fel nagyobb számban. Természetesen a rendőrség is nagy számmal vonult ki. Még a mellékutcaik is tele voltak lovas és gyalogos rendőrökkel.

Mikor a vonat a pályaudvarra berobogott, a király a szalonkocsi ajtajában állott. Leszállt a kupéból és elsőnek **Ludvigh Gyulát** szólította meg, majd **Fülepp** főpolgármesterrel és **Bodával** váltott néhány szót. A felség láthatóan jó kedvben és jó egészségben volt. Mosolyogva beszélt a megszólítottakkal, majd az udvari várótermen keresztül csukott fogatjához sietett, melyben oldalán **Paar gróf** főhadsegédel foglalt helyet. A váróteremből kilépő királyt a tömeg zajosan megéljenezte.

A király fogatja a **Váci-köruton** és az **Arany János-utca**n át hajtott a várba. Az eső az egész uton át esett és ennek volt tulajdonítható, hogy az udvari fogat kocsisán és lakájain nem volt a szokásos disztollas-csákó.

Alighanem ez a körülmény tévesztette meg a szociálistákat, akik legtöbb helyt csak akkor vették észre a bevonulást, mikor az udvari fogat már elhagyta őket. Ekkor azután nem tulajdonítottak lelkesedéssel kiáltották:

— *Eljen az általános titkos választói jog!*

Még ritkábban volt hallható:

— *Eljen a király!*

Azután rázendítettek a **Marseillesre**, melyet azonban őfelsége már aligha hallott, mert kocsija ekkor már a lánchidnál volt.

A királyi várpalotában, ahova a felség kevéssel háromnegyed nyolc előtt érkezett, a feljárnál **Apponyi Lajos** gróf, magyarországi udvarnagy, **Kantel Károly** prelat, **Kálmán Dezső** udvari káplán, **Brod Alajos** várkapitány és **Rosner Ferenc** udvari biztos fogadták a királyt. A felség lakosztálya előtt megjelentek a fogadásra **Gizella** bajor hercegnő, **Augusztina** főhercegnő, **József** főherceg gyermekeivel, továbbá **Szmrecsányi István** főudvarmester és neje, **D'Orsay** udvarhölgy és **Kratovitz** százados. A király az üdvözléseket szívélyesen viszonozta és visszavonult lakosztályaiba s nem sokára lefeküdt.

A tömeg az utcákon csendesen oszlott szét. Rendőri beavatkozásra nem volt szükség.

A felség valószínűleg 6–7 napig marad **Budapesten**.

Bankalapító indiánok.

„Diák-bank” Oroszországban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 4.

A mai napon két különös bankalapításról kaptunk jelentést. Az egyiknek az amerikai **Spokane**-ből érkezik a híre, a másiknak pedig az oroszországi **Szentpétervárról**.

Az amerikai bankalapításról az amerikai **Szabadság** ma érkezett száma ezt írja:

Még csak pár nappal ezelőtt is telve voltak az újságok az indiánok harci riadójával, akik újra kiásták a híres indián harci bárdot, hogy véres boszút álljanak elnyomóikon, a fehéreken.

Most azután hirtelen váratlan fordulat következett be. A nagy szellem unokái tanácskozásra gyűltek össze, melyen abban állapodtak meg, hogy a fehérek ellen nem vehetik fel többé a fegyveres küzdelmet, mert a fehérek kétszer annyian vannak, mint ők. Elfogják újra ásni a harci bárdot és megvárják, amíg maga a nagy szellem fogja őket harcba buzdítani és győzelemre vezetni... Az igazi váratlan fordulat azonban még csak most következett be. A főnökök kijelentették, hogy csak a fegyveres küzdelmet adják fel, de más eszközökkel tovább fognak küzdeni a fehérek ellen. Mik ezek a „más eszközök”? — A pénz, a mindenható pénz, mely hatalmasabb még a harci bárdnál is, mely égetőbb sebet ejt a tüznél, mélyebb sebet ejt a fegyvernél... A fehérek is ennek köszönhetik győzelmeiket... Igen ám, de hogyan akarnak az indiánok pénzzel harcolni, mikor tudvalevőleg nagyon is szűkben vannak a pénznek. Hogyan? — Oh modern eszmék diadala, börtömszörnyek alkonya, indián prairik pusztuló poézise; milyen nehéz is erre a kérdésre leírni a feleletet... Mert hát az indián főnökök nem akarnak sem kevesebbet, sem többet, minthogy modern kereskedelmi elvekre alapított nagy bankot nyitnak...

A bank alapítására vonatkozó terveket már ki is dolgozták és **Lapwaiban** akarják fel-

állítani. A bank alapításhoz szükséges alaptőzét az indiánfőnökök oly módon akarják előteremteni, hogy a rendelkezésükre álló földterületeket eladják és az ebből befolyó jövedelmet bank alapításra fordítják.

Az elbírányszat szerint, az indián bankot százötvenezer dollár alaptőkével fogják megnyitni és az indián főnökök remélik, hogy a betéti összegek egy év alatt el fogják érni a kétszázézer dollárt.

Ha az indián bank csakugyan megvalósul: akkor kétségtelen, hogy az indiánok eddigi életmódja rohamosan megváltozik, mert a bank nyomában a kulturális intézmények egész sorának kell megszületnie.

Orosz lapok híradása szerint, az orosz kormány támogatásával és annak felügyelete alatt, három millió rubel alaptőkével „Diák-Bank”-ot létesítettek Pétervárott. A banknak Moszkvában és Kievből fiókjai lesznek. A bankok szegénysorsu diákoknak adnak kisebb kölcsönöket tanulmányaik folytatására, szerény visszafizetési feltételek mellett. Az orosz kormány humanus intézkedése általános meglepedést kelt, mert a bankok által mintegy 90,000 szegénysorsu diák megélhetése van biztosítva s egyúttal az elzüléstől is meg lesz óva.

HIREK.

Ujabb házkutatás Haverda Mária lakásán.

Fontos tanuk a szabadkai gyilkosságban.

Távirati tudósítás.

Arad, május 4.

A budapesti rendőrség, mint ismeretes, kinyomozta, hogy április 15-én a Párisi Aruházban egy hölgy Browning-revolvert vásárolt. A budapesti rendőrség megmutatta Haverda Mária arcképét az elárusítónőknek, akik azonban a fénykép után nem ismerték fel Haverda Máriaat.

A szabadkai rendőrség ezek után szükségesnek látta, hogy az elárusítónőket szembesítés végett beidézzék Szabadkára. A szembesítés megtörtént. Neubauer Margit és Weisz Róza egyáltalában nem emlékeznek Haverda Máriaára. Schwalenberg Berta ismerni véli, de határozottan állítani nem meri.

Mind a három leány egybehangozóan vallotta, hogy annak a hölgynek, aki revolvért és több más dolgot vásárolt, egy negyvenhét koronáról szóló bont adtak. A szabadkai rendőrség távirati uton megkereste a budapesti főkapitányságot, hogy tartson újabb házkutatást Haverda Mária lakásán, hátha megtalálják a bont. A házkutatást az éjszaka megtartották, de a bont nem találták meg.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 5-én az időjárás: változékony, hűvös, sok helyütt csapadék.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Lászlóné Janda Amália csanádpalotai tanítónőt címzetes igazgatónővé nevezte ki. A kinevezés egy megyeszerte ismert nevű buzgó tanítónőt ért, aki a lapokban megjelent elbeszéléseivel is figyelmet keltett.

— **Az aradi Kossuth-szobor történetében** jelentős nap lesz május 6-ika. A szobor alakjai tudvalevőleg már az öntődében vannak s most csupán egyetlen munka van hátra még: az emlék alapjának elhelyezése. Ezt a munkát

már most meg kell kezdeni, tekintve, hogy a szobor leleplezése még ebben az évben, szeptember 12-én megtörténik. A jelentékeny nap, május 6-ika. esütörtökön lesz, amikor megkezdik, még pedig igen érdekes körülmények között az alap megadását. A Kossuth-asztaltársaság népszerű, lelkes elnökének, Nagy Kálmánnak volt annakidején az ötlete, hogy e munkában a társaság tagjai vegyenek részt oly módon, hogy az első ásó földet 6k szállítsák el onnan s általában végezzék a kezdet munkáját. A társaság akkor szívesen magáévátette az elnök indítványát, ami most esütörtökön lesz aktuálissá. A vezetőség tehát kéri a tagokat, hogy esütörtökön délután négy órakor a Millenniumban megjelenjenek, ahonnan együtt vonulnak a helyszínére s megkezdik a munka utolsó fejezetét.

— **A vesztőhely megváltására.** Dr. Barabás Bélának, az aradi tizenhárom bizottság elnökének kezeihez, folyó évi április havában következő adományok folytak be: A *medgyesegyházi kaszinó* március 15-iki ünnepélyen Klein Vilmos gyűjtése 32 K. 20 f., A *besztercei székely társaság* március 15-iki gyűjtését beküldi Puskás Ferenc m. kir. erdőtanácsos, a társaság elnöke 116 K 66 f., A *nagykőrösi róm. kath. templomban* március 15-én kitett perselyben, a hívek adakozását beküldi Gulyás Ferenc h. plébános 5 K., A *„Magyarország”* kiadóhivatalának 5-ik gyűjtése 163 K., A *tamási március 15-iki asztaltársaság* gyűjtését beküldi Kiss Ernő dr. 6 K., A *kisbéri ifjúsági kör* adománya és március 15-iki gyűjtése 33 K., *Rákóczy Lajos*, a nyitrai megyei vágóhelyi járás főszolgabírójának gyűjtése 124 K 60 f., *Igazfalva* krassószörény megyei község adománya 50 K., *Igazfalva község előjáróságának* gyűjtése 25 K., *„Trencsényi Lap”* gyűjtése 11 K., Egy ismeretlentől *Fürst Edith* urhölgy utján 10 K., *Parecz Béla* dr. ügyvéd Arad 10 K., *Pécskai polgári függetlenségi kör* gyűjtése 7 K., *Beőkőnyi Viktor* Heves megye ludasi lakos adománya *Malatinszky György* orsz. képviselő utján 20 K., A *ménési állami elemi iskola* március 15-iki ünnepélye alkalmával *Deutsch Kálmán* tanító gyűjtését beküldi *Varjassy Árpád* kir. tanfelügyelő 24 K 78 f., A *„Magyarország”* kiadóhivatalának 6-ik küldeménye 78 K 78 f., A *temesvári „Südungarische Reform”* és *„Temesvári újság”* kiadóhivatalának nevében, e lapok gyűjtését beküldi *Kartjé Mihály* 155 K 20 f., *Elekfi urleányok* bálon rendezőse 21 K 28 f., A *Magyarország* kiadóhivatalának 7-ik küldeménye 29 K., *Szarka Mihály* nyársapáti szőlőbirtokos családjeinek összedakozása 20 K., *Magyari Alajos* budapesti lakos gyűjtése, saját 20 korona adományával együtt 60 korona., A *bukaresti magyar társulat* március 15-iki ünnepélyének tiszta jövedelmeként *Veress János* beküld 213 K 50 f., Összesen 1216 K., Az előző három kimutatás összege 3567 K 70 f., Fösszeg 4783 K. 70 f. Ezen összegek az „Aradmegyei Takarékpénztár” 20291 és az Aradi ipar és népbank” 13400 sz. betéti könyvecskéiben vannak kamatozás végett elhelyezve. Budapest, 1909. május 1. *Barabás Béla* dr. orsz. képviselő, az aradi 13-as bizottság elnöke. A *borossebesi kaszinó* 10 koronát küldött az *Aradi Közlönyhöz* a vesztőhely megváltásának céljaira.

— **Wekerle miniszterelnök földcseréje.** Nagy-kőrösről írják: *Wekerle* Sándor dánosi birtokának csaknem kellős közepén, ottani lakásának tőszomszédságában van az a 136 katasztrális hold föld, amelyet egy nagylelkű nagy-kőrösi házaspár, *Patay Sámuel* és neje, *Beretvárs Éva*, ötvenkét évvel ezelőtt a nagy-kőrösi református egyházra, illetőleg az ottani tanítóképző intézetre hagyományozott. Igen fészélyezte a szomszédság *Wekerlét*. Régebben tett már ajánlatot e földdarab elcserezésére. A maga birtokából 188 holdat ajánlott föl az egyház 136 holdnyi földjéért. A cserét, a mely az egyházra igen kedvező, csak most fogadta el a nagy-kőrösi református egyház presbitériuma. A cserébe adott 188 hold földet tíz évre a miniszterelnök kivette bérbe.

— **A hollandi királynő gyermekkorára.** Vilma hollandi királynő egykori nevelője, az angol miss Sarton Winter, aki 10 esztendeig volt a kis trónörökös mellett, most az örvendős esemény alkalmából egy könyvecskét adott ki, amelyben egykori tanítványának életéből kedves apróságokat mond el. Egy fiatal leánynak neveltetése, akire trón vár, nem olyan könnyű dolog, de Winter kiasszony működése e tekintetben kifogástalan volt, mert saját külön módszerével figyelemreméltó eredményt ért el. Winter kiasszony különösen arra fektette eleinte a fősúlyt, hogy a kis leány tisztában legyen szobájának térfogati viszonyaival, a földrajzi irányokkal és fekvéssel, a tárgyak helyzetével. Amikor a kis hercegnő ezt megtanulta, nevelője összehasonlította a szobát az egész kastélyal, majd a kastélyt a közeli Apeldoorn helységgel, hogy a hercegnő fogalmait a nagyságról és földrajzi kiterjedésről helyes irányba terelődjenek. A nevelőnő további utmutatása aztán ez volt: Apeldoorn csak kis része Geldern tartománynak, ez viszont kis része egész Hollandiának; Hollandia Európának egy piciny országa, Európa pedig földrész, mely négy más társával együtt alkotja az egész Földet. Így vezette nyomról-nyomra a kis hercegnőt, aki egyébként igen szorgalmas növendék volt. Ha néha büntetést szabott rá Winter kiasszony, a kis Vilma ellenvetés nélkül állotta ki. Egy ízben büntetésből Európa vázlatát kellett elkészítenie, amely feladatot a kis hercegnő egy rövid negyedóra alatt oldotta meg, olyformán, hogy Hollandiát akkorának rajzolta, hogy Észak-Európa nagyobbik felét alkotta, míg Nagybritanniát, Winter kiasszony hazáját, elenyésző csekély pontnak tüntette fel. Így bocsulta meg magát a nevelőnőjén.

— **Általános tisztujítás Kecskeméten.** Kecskemétről jelentik: Ma tartotta Kecskemét városa Gulner főispán elnöklésével tisztujító közgyűlést. Polgármesterré Kada Elek, h. polgármesterré Bagi Lászlót, főjegyzővé Sándor Istvánt választották meg. Tanácsnokok lettek Szegedi György, Mészáros József, Dékány László, tiszti főügyész Nagyal Vidor, ülnökök Zolnay Antal, Szappanos Sándor, Kada Endre, jegyzők: Dömötör Lajos, Sztringovics Gyula, Nagy János, Kiss György, h. főkapitány Fűvessy Imre, kapitányok Zimay Károly, Gyórfy Pál, Tormássy István, községi bíró Jeszenszky Lajos, házi pénztáros Tantó Sándor. A választás egyhangú volt.

— **A rendőrség államosítása.** Érdekes levelet kapott ma egy aradi rendőrtiszt Budapestről. A levélben egy hozzátartozója arról értesítette, hogy a belügyminiszterium illetékes ténnyezőinél nyert információi szerint a rendőrség államosítása már a legközelebbi jövőben meg fog történni. Az említett információ szerint az államosításról szóló törvényjavaslat már majdnem teljesen elkészült és mihamar a parlament elé kerül. — A rendőrség államosításának kérdése tudvalevőleg a legutóbbi budgetvita alkalmával került a képviselőház elé. A törvényjavaslat elkészülése — ha ez tényleg már küszöbön áll — mindenesetre fontos lépés, de hogy belőle egyhamar törvény is lenne, azt a mai parlamenti viszonyok legalább is kétségesse teszik.

— **Szivák Imrét megoperálták.** Fővárosi tudósítónk jelenti: *Szivák* Imre képviselőt, a budapesti ügyvédi kamara elnökét ma a Herzi szanatoriumban vesebaja miatt megoperálták. A kitűnően sikerült operációt *Israel* dr. berlini sebészprofesszor végezte, aki annak idején *Fejérváry Géza* bárót is megoperálta.

— **A fürdők megnyitása.** A rendőri hatóság ma megvizsgálta a Neptun-rüddöt, a három ingyenfürdőt és megengedte azok közhasználatra való bocsátását.

— **Az ujvidéki kém.** A vértelen és még megkezdése előtt befejezett szerb-osztrák-magyar háborúnak egy vidám epizódja derült mostan ki. Kémről szól a derűs történet, amelyhez zenét kellene írni és akkor, mint operett is sikert arathatna. Rövid tartalma az, hogy Ujvidéken mint kém, letartóztattak egy álszakállas urat, aki csakugyan kém volt, de ami kémünk — egy közös hadseregbeli vezérkari őrnagy. Az ujvidéki helyettes rendőrkapitány teljesen jóhiszeműen, sőt kötelességszerűen járt el s őt nem lehet vádolni a félreértésért. Legfőleg azon lehet megütközni, hogy miért kémkedik a mi kémünk Ujvidéken? A furcsa eset különben így történt: A rendőrkapitány, még a feszült izgalmu háborus időkben már egész délután megfigyelt egy idősebb, előkelő külsejű urat, aki körülkocsikázott a városban és a kocsisnál különösen a középületek és kaszárnyák iránt érdeklődött. Sétakocsizás után az előkelő idegen a Mayer-kávéházba hajtott uzsonnázni, ahol alapos megfigyelés után Vései kisütötte róla, hogy — álszakállas van. — Abban a veszedelmes időben természetesen ez felette gyanus körülmény volt és ezért a rendőrkapitány meghívta a hivatalos helyiségbe, a hol igazolásra szólította fel. Nem csekély volt azonban meglepetése, amikor az illető igazolta magát s kiderült, hogy osztrák-magyar vezérkari őrnagy. Az éber rendőrkapitány azonban úgy okoskodott, hogy az okiratok hamisítványok is lehetnek és miután szinte érthetetlennek látszott, hogy a mi hadseregünk a mi országunkban dolgoztat kémezzel, biztosabb igazolásra szólította fel az őrnagyot. Hosszu huza-vona után az őrnagy azt az ajánlatot tette, hogy átmeny a rendőrkapitány társaságában Schneller pétervárad-i várparancsnokhoz, aki őt ismeri. Este kilenc órakor át is hajtattak és Schneller vezérőrnagy tényleg fel is ismerte. Persze szabadon bocsátották.

— **Wanderbilt Gladysz a newyorki magyar menháznak.** A Newyorkban a magyar kivándorlók részére létesített magyar menház, amelyet a magyar kormány is évi 10.000 dollárral támogat, most *Wanderbilt Gladysz*tól, *Széchenyi László* gróf feleségétől 4000 dollár adományt kapott. A négyemeletes menháza nemrég *Kossuth Ferenc* egy diszes magyar lobogót is küldött.

— **Az első utas.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A most épült balatoni vasutnak, melyet csak május 15-én adnak át a forgalomnak, már meg volt az első utasa *Vaszary Kolos* hercegprimás személyében. A hercegprimást azon a vonaton vitték Balatonfüredre, hogy gyöngye egészsége miatt megkíméljék a hajón való utazás terheitől.

— **Megszokott feleség.** *Szabó Dénes* csanádpalotai földmives fiatal felesége, mialatt férje vasárnap este barátaival mulatott, megszokott hazulról. *Szabó* egy barátját sejtte az asszonyszoktetőben és ellene feljelentést is tett.

— **A Jaulusz-orfeum.** Jól szervezett társulattal, eleven műsorral, ma este kezdette meg előadásait *Jaulusz Morini* orfeum és kabaré igazgató. Sok jókedvet, vidám humort és egy csomó ujdonságot hoztak magukkal a társulat tagjai, akiket az artista világ legjavából válogatott össze az ügyes direktor. Régi ismerőst talált ugyan közöttük a publikum, de ezek is csupa új számokkal jöttek ide. Hogy valamennyien tetszettek a nagyszámú közönségnek, bizonyítja az az állandó zajos derűség, amely ma este a teremben elejétől-végig uralkodott. Különösen jó volt *Jaulusz Morini*, a direktor is, aki mint Anonymus egy rendkívüli ügyesen összeállított paródiát adott elő. Sok tapsot kapott. A gazdag műsort egy ügyes bohózzal fejezték be.

— **Bizottsági ülések.** Május 6-án, esütörtökön délután 3 órakor az *építészeti bizottság* ülést tart, melyen a *Kossuth-utcai elemi iskola* átalakításának ügyében fognak határozni. — Holnap, esütörtökön délután négy órakor ülést tart a közlekedési bizottság is, amely az új utca-nyitások ügyét, a betterment-indítványt és több aszfaltozási ügyet tárgyal.

— **A párisi postások új sztrájk előtt.** *Párisból* jelentik: Hírlik, hogy a kormány azon szándéka következtében, hogy 52 postai és távirdai alkalmazottat megrendszabályozni akar, az utóbbiak általános egyesülése és a forradalmi munkásszövetség között élénk tárgyalások folynak. A forradalmi munkásszövetség vezetői a posta- és távirda alkalmazottakat új sztrájkra akarják bírni, amennyiben az egész munkásság támogatásáról biztosítják és különösen rámutatnak arra, hogy egyes munkáskategóriák, például a bányászok sztrájkját előkészítik. A postaalizáltak egyesülésének választmánya azonban habozik a vezérek befolyásainak tért engedni, miután egyrészt jelentékeny számú hivatalnok nem csatlakoznék a sztrájkhoz, másrészt a közvélemény új sztrájk esetén kétség-telenül a kormány mellé állana.

— **A szoknyavadász.** Budapestről írják: A *Kossuth Lajos-utca* legforgalmasabb helyén, a *Dörge-bankház* előtt, nagy botrány játszódott le tegnapelőtt az esti órákban. A *Dörge-bankház* irodafőnöke, *Jahnsen Kálmán*, aki nemrég költözött egy németországi városból Budapestre, feltűnő szépségű feleségével németes egyszerűséggel él itt a magyar fővárosban. A jelzett napon este hat és hét óra között, hogy a férjével együtt menjen a Magyar Színházba, a *Kossuth Lajos-utca*ba igyekezett az asszony. Azonban már a villamoson szemtelenkedett vele egy fiatalember. Feltűnően nézdegélte, hozzá ment, megszólította és kelletlenkedett. Mikor az asszony bement az üzletbe, sirva fakadt és elmondta az esetét a férjének. Épen akkor bejött a ficsur is és kért egy nyolcad sorsjegyet.

— Ilyen csirkefogót nem szolgálunk ki, — mondta kurtán a személyzet.

— Ki meri azt mondani, — válaszolta fölháborodva. Nekem, ifjabb *Haggemacher Győzőnek!*

— Nem bánom, akárki fia is, az bizonyos, hogy szemtelenkedett és takarodjon innen.

Közben már bent a helyiségben és kint az utcán a járó-kelőkől nagy esődület támadt. A fiatalember csak nehezen tudott a tömeg magatartása elől valahogyan megmenekülni.

Amikor jó messze volt, még visszakiáltott:

— No, most elküldöm a segédeimet, meglátják!

A fenyegetést be is váltotta. Két párbajsegéd jött másnap a *Dörge bankházba*, de ezek miután a tényállásról felvilágosítást nyertek, *megbízatásukról lemondtak*. Az ügynek a bíróság előtt lesz folytatása.

— **Betörés.** *Mészáros Dániel* törvényszéki bíró zárt lakását tegnap délután fölnyitotta *Krizsan Flórika* 13 éves cseléd. A leány átkulcsal kinyitotta a folyosóra nyíló ajtót, egy ablakon keresztül a szobába mászott. Az íróasztal kulcsát egy hamutartó mellett találta meg és azzal felnyitotta az egyik fiókot, amelyből 30 koronát lopott el. A lopott pénzből tíz koronát anyjának adott. A rendőrség elfogta.

— **Halálos szerencsétlenség.** *Oláh Imre* csanádpalotai tanyáján *Oláh Imre* 18 éves legény tegnap buzahengerejével dolgozott, mikor egyszerre a lovak megbokrosodtak és a szerencsétlen fiu a henger alá került. Néhány óra múlva kiszenvedett.

— **Elvesztett** a május 3-iki színházi előadásakor I. csornya a fölkészintő levő baloldali fogásról. Tekintve, hogy az a szegény jegyződő tulajdona, kérik, hogy azt a színházi felügyelő urnál átadni sziveskedjék, ki azt tévedésből elvitte

— **„Halálba kergettek.”** *Temesvárról* írják: Tegnap reggel nyolc óra tizenöt percor a 710. számú orsovai személyvonat a vadász-erdőbe vezető ut keresztezésénél halálra gázolt egy embert, ki az ott állók szemelőttára a mozdony elé vetette magát. A vonatvezető hirtelen megállította a vonatot, de már késő volt; az öngyilkost rémesen megsebzített testtel vonszolták elő a kerekek alól. Ekkor kiünt, hogy az illető *Bulicsek Vilmos* 24 éves temesvári vámos, ki két hónap előtt nősült meg s ugy hivatalában, mint ismerősei körében becsülésnek örvendett. Az összeroncsolt embert a kórházba szállították. A mozdony kerekai karjait, lábát elmetstették, fejét behorpasztották a szerencsétlenségnek, kit a kórházban azonnal megoperáltak. Déli egy órakor szenvedéseitől megváltotta a halál. A fiatalember öngyilkosságának okairól különös verziók keringenek. Allítólag haláláig egyre azt hajtogatta: „*Halálba kergettek!*” A szemtanúk szerint megnevezte volna azokat, kik elől a halálban keresett menedéket.

— **Birtokcsere.** Aradon, az elmúlt hét folyamán a következő birtokcserek történtek: *Tenner Lajos* és neje eladják az aradi 899. sz. tjkvben felvett *Hasszinger-utca 5.* számú házat 26000 koronáért *Codreán M. Pompejus* és nejének. — *Mossotzy István* elad az aradi 7370. sz. tjkvben felvett háztelkekből 356 négyszögölet 762 koronáért *Buzás Pál* és nejének, 300 négyszögölet 850 koronáért *Dani Idának*. — A *Viktória* takaré- és hitelintézet eladja az aradi 1708. sz. tjkvben felvett *Trombita-utca 18.* számú házat 1800 koronáért *Eber Katicának*. — *Guál Sándor* és neje eladják az aradi 7307. sz. tjkvben felvett *György-utca 94a.* sz. házat 5000 koronáért *Máté József* és nejének. — *Petkovics Demeter* és tulajdonostársai eladják az aradi 1655. sz. tjkvben felvett *György-utca 114.* sz. házat 1800 koronáért *Gligoreszku György* és nejének. — *Mossotzy István* elad az aradi 7370 sz. tjkvben felvett háztelkekből 312 négyszögölet 725 koronáért *Farkas Lajos* és nejének, 312 négyszögölet 724 koronáért *Bálán János* és nejének. — *Kadinszky János* ajándéka adja az aradi 6809. sz. tjkvben felvett *Schweidel József-utca 6.* számú házból az öt illett fele részt neje, *Pozsgovits Paulinának*. *Repin Károly* és neje eladják az aradi 275 sz. tjkvben felvett *Edelspacher-utca 3.* sz. házat 12000 koronáért *Magyar Alajos* és nejének. — *Csepregi Frémont*, *Schopringer Jenie* és *Hirschl Silvia* eladják az aradi 788. sz. tjkvben felvett báró *Simonyi-utca 1.* sz. házat 70,000 koronáért *Róth Zsigmond* és *Koch Dánielnek*.

— **Tulzúfolt raktár** miatt minden a raktáron levő összes ékszeremet, arany és ezüst, valamint acél különlegességi férfi és női óráimat, láncok, gyűrűk, karperecek, valamint óriási valódi ezüst áru raktáromat u. m. tálcák, kosarak és sok száz más darabok, nemkülönbön — elsőrangú nehéz tüzi ezüstölt „Chinai ezüst” áruimat beszerzési áron árusítom. A n. é. közönség szives látogatásáért esd *Weinberger Ferenc* Arad, *Andrássy-tér 20.* 1445

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér *Vojtek és Weisznál.* 171

VÁROS ÉS MEGYE

A májusi városi közgyűlés sorrendjének főbb pontjai: *Kossuth Ferenc* kereskedelemügyi miniszter távirata diszpolgárrá lett választása alkalmából történt üdvözlése tárgyában. Az aradi ruházati iparosok és kereskedők szövetségének kérelme a rendezendő országos szabó kongresszus segélyezése iránt. A tanács előterjesztése *Dengl József* által tett alaptörvény tárgyában. *Ferenzi Ármin dr.* orvostudori oklevelének kihirdetése iránt. Az „*Aradi Fehér Kereszt*” egyesület kérelme az újonnan épült gyermekkórház kezelésének az egyesület részére való átengedése iránt. A cs. és kir. katonai hatóságnak kérelme a lövő-téri területnek bérlése iránt fennálló szerződésnek meghosszabbítása iránt. A gáji lovasrendőröknek kérelme látortási általános nyitnak felemelése illetve egy városi területnek bérbevétele iránt. *Glicsek József* kéri *Weisz Félix* azon jogát, mely szerint az *Andrássy-téri* hárszak alatt székeket felállíthat, magára átruházni s megengedni, hogy a székeket a járdá mellé felállíthassa. *Klein Mór* borkereskedő kérelme aziránt,

hogy a bornyilvántartás kötelezettsége alól felmentessék. Póltz Mária kérelme lakbérleti szerződésnek meghosszabbítása iránt. Fodor és Reisinger kérelme a hid javítási munkák kereseti kimutatásai után késedelmi kamatnak engedélyezése iránt. A tanács betérjeszti a kapu-utcai iskolánál teljesítendő átalakítási munkák elvállalása iránt megkötött árlejtés jzkvét. A tisztai ügyészség bemutatja a Schäffer Henrikkel ruhaszállítás és Spielmann Adolffal és Schvarcz Hermannal lakásbérlet iránt megkötött szerződést jóváhagyás végett. U. az bemutatja a Petkovics Jánossal (11 parcellára), Vljakó Demeterrel, Tirszin Vládával, Vargha Jánosnéval, Kozma Sándorral, Timár Györggyel, Csabai Alberttal, Vládó Szávával, Tóth Jánossal, Ehling Henrikkel, Varga Pállal, Stefánov Szvetozárral, Sági Mátyással, Kátity Mládennal, Juhász Istvánnal (3 parcella), Berár Istvánnal, Szirb Péterrel, Kelemen Istvánnal, Polán Péterrel, földhasznóbérlet iránt megkötött szerződést jóváhagyás végett.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Beszélgetések a nőkről. A nők soha nem bossátanak meg, ha ilyen „beszélgetések” közlőnk róluk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, május 4.

Végre kaptunk csapadékot, azonban — mint mondják — későn jött.

Ezen állítást megerősíti a tőzsde, mivel az irányzat ujjlag szilárd.

A mai piacon elkelt:

200 mm. buza	14:00—14:20
400 mm. tengeri	6:90—7:00
Rozs	9:80—0:00
Zab	8:20—0:00
Árpa	8:00—0:00

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, május 4.

Amerika $\frac{1}{2}$ -al magasabb. 10 ezer métermázsa 5 fillérral magasabb.

Az arak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri májusra	7.68—7.69	7.64—7.65
Buza májusra	14.12—4.13	14.15—14.16
Buza 1909 októberre	11.85—11.86	11.87—11.88
Rozs októberre	9.37—9.38	9.37—9.38
Zab októberre	7.56—7.57	7.56—7.57

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	642.75
Magyar hitelrészvény	755.—

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Május 4. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérip; közép páronként 400—401 kilogrammig terjedő súlyban — fillérip; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 144—145 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 145—146 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 145—146 fillérig.

Sertéslétszám: Április hó 30. napján volt készlet 23 590 darab, május 1. napján felhajtott 788 darab, május 1. napján elszállított 348 darab, május 3. napjára maradt készletben 24 030 darab. A hizott sertés üzlet irányzata: lanyhább.

IDEGENEK ARADON.

— Május 4. —

Fehér Kereszt szálloda. Porges Emánuel utazó Budapest. — Bergsman Adolf utazó Budapest. — Csengeri Márton utazó Budapest. — László Mór utazó Budapest. — Szenetra József fényképész Temesvár. — Deutsch Henrik utazó Budapest. — Stadler Zsigmond utazó Budapest. — Blatt Mór utazó Budapest. — Róth Ferenc utazó Budapest. — Beck Samu utazó Bécs. — Allos Vilmos utazó Bécs. — Groszmann Lipót utazó Budapest. — D. Vohl Herman utazó Debrecen. — Melnár Izidor utazó Budapest. — Major Gyula jegyző Körösbánya.

Központi szálloda. Radó Arthur utazó Budapest. — Rank Rezső tanácsos Budapest. — Vidor Gyula hivatalnok Arad. — Pick Emil utazó Temesvár. — Kovács Mátyás utazó Tar. — Adler Zsigmond utazó Szeged. — Marta Sándor dr. ügyvéd Lippa. — Somogyi Miklós intéző Beél. — Manró József lelkész Csermő. — Wolberg Heves utazó Németország.

Vass szálloda. Glück Dezső birtokos Világos. — Fodor József vendéglős Temesvár. — Bichelezmán Miksa utazó Budapest. — Sugár Ferenc utazó Budapest. — Szabaday János magánzó Budapest. — Lehner József lakatos Resica. — Schvarcz Dezső utazó Budapest. — Ábrahám Lipót utazó Szeged. — Reiner Sándor utazó Brassó. — Radimirh József ellenőr Arad. — Stern Miksa hivatalnok Borosjenő. — Fuchs Vilmos utazó Budapest. — Weisz Pál utazó Szeged.

Pannónia szálloda. Glasberg Adolf utazó Bécs. — Jakobovits Netti kereskedőné Zaránd. — Frankl Ármán utazó Csákova. — Löwy Manóné kereskedőné Sikula. — Rosenberg Mórné kereskedőné Csermő. — Berg Józsefné kereskedőné Sajtény. — Freund Róza fakereskedő neje Nagylak. — Hontelez Kálmán kereskedő Szombathely. — Schvarcz József kereskedő Békéscsaba. — Kausuba Béla magánhivatalnok Borosbeses. — Szatmári Béla kereskedő Budapest. — Büchler József hivatalnok Arad. — Fazekas József főkönyvelő Aszód. — Fleischer Adolf kereskedő Budapest. — Rozen Gyula utazó Nagylak. — Szilbereisz Béla intéző Seprős.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Mű-or 1909. május 5-én, szerdán:

1. A tanulók boszuja. Humoros. — 2. Amor nyilai. Színes látványosság. — 3. Szegény kicsinyek. Életkép. — 4. Bikaviágál Camergueban. Szenzáció. — 5. Mészégetés. Látványosság. — 6. Siessünk. Bohózat. — 7. Vízözön előtti sisak. Humoros. — 8. A divatos keringő. Kacagtató.

9. A nagyapa.

Történelmi kép a német francia háborúból. Edmond Bureau Guerault-tól. — Előadók: Baret, a Comedie Francaisból; Varennes, a Rejane Színház tagja és a kis Dupré.

Előadások délután 6, este fél 8 és 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon kedves rokon, ismerős és jóbarátainknak, kik felejthetetlen fiunk

Banyek Károly

elhunyta alkalmából úgy személyes megjelenés, mint koszorúk küldésével s a vég-tisztességen való részvételükkel igyekeztek fájdalunkat enyhíteni, de különösen a mélyen tisztelt megyei hivatalnoki karnak, a tornaegyesületnek, kik testületileg vettek részt és koszorút helyeztek, ezúton mondunk szívből jövő hálás köszönetet.

Arad, 1909. május 5. 1855

Banyek János és neje.

Dr. Csiky Ödön

ügyvéd,

ügyvédi irodáját

1817 Ferdinánd-utca 8. szám alatt

megnyitotta.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLATOS GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

GYÓGYVIZ

zel gyomor, vesze, hólyag és belbántalmaknál oalamint asthma, bronchiale, köszvény és húgysavas diathesis eseteiben.

KAPHATÓ: Nagy Farkas és Fejér Gyula cégeknel 5841 Aradon.

Dr. Szegő Hugó

ügyvédi irodáját

1851

a Neuman-palotába

helyezte át.

Szivarka hüvelyek nagy választékban.

Ügyvédi irodámat

József főherceg-ut 7. sz. alá

helyeztem át.

Dr. Szende Tivadar

1854

ügyvéd.

Steckenpferd-Bay-Rum

766

Legjobb fejeviz

különösen korpa és hajhullás ellen!

— Mindenütt kapható. —

Kávéház átvétel.

Tisztelettel értesitem a n. érd. közönséget, hogy az Aradon Szent Pál utca 13. sz. „Polgári” kávéházat a mai napon átvettem és azt „Vadász”

cimen tovább vezetni fogom. A megnyitás **f. hó 3-án 8 órakor lesz**, miért is kérem a nagyér-

demű közönséget a becses pártfogás részesítésére. Megjegyzem, hogy a kávéház teljesen átrenoválva, új tekeasztalok állnak rendelkezésre.

Egész éjjel nyitva!

Hideg buffet

Elsőrendű zenekar!

Szives pártfogást kér **Schwartz Gáborné.**

1852

Ön csodálkozik!

75.000 pár cipő!

4 pár cipő csak 8 korona

Több gyár fízetési zavarai folytán megbizattam, hogy igen nagy mennyiségű cipőt mélyen a leszállított áron alól eladjak. Ezen oknál fogva eladok

2 pár férfi — és 2 pár női fűzős cipőt

barna vagy fekete bőrből, orrán kaplival, erős szegezett talppal, igen elegáns, a legújabb divat szerint kiállítva, bármely szám szerint. Mind a négy pár csak 8 kor. utánvétel küldve.

R. Reiner Schuh Export

Krakau, No. 39. 1859

Kicserélés engedélyezve, esetleg pénz vissza

4.—909 Sp.

Hirdetmény.

Arad sz. k.r. város központi választmánya ezenel közhirre teszi, hogy az aradvárosi választó

kerületben az országgyűlési képviselőválasztóknak a folyó évben kiigazított és az 1910. évben érvényes bíró ideiglenes névjegyzéke, az ujonnan felvettek és kihagyottak névjegyzékével együtt az 1899. évi XV. t.-c. 146. és 151. §-ai értelmében 1909. évi május hó 5-ik napjától kezdve május hó 25-ik napjáig bezárólag a városháza tanácstermében közszemlére kitétetik.

Ezen névjegyzék ellen az 1874. évi XXXIII. t.-c. 44. (147) §-a értelmében felszólamlással élni és ezen felszólamlás ellen észrevételeit tenni lehet.

Az ideiglenes névjegyzék kiigazítása iránt a felszólamlások folyó évi május hó 5-ik napjától folyó évi május hó 15-ig bezárólag, az azokra teendő észrevételek pedig folyó év május hó 16-tól május hó 25-ik napjáig Arad sz. kir. város polgármesterénél adandók be.

Arad sz. kir. város központi választmányának 1909. évi április hó 15-én tartott üléséből.

Varjassy Lajos, s. k., polgármester, közp. vál. elnök.

14007.1909.

Hirdetmény.

Miután a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-c. 39. §-a értelmében a folyó évi II. negyed adórészlet esedékességének határideje már lejárt, az adózók ezenel hirdetményileg is felhivatnak, hogy a folyó évi II. negyed adórészletet most már a kereskedelmi kamatok s esetleg intési díjjal együtt, nemkülönben már szintén esedékes ipartestületi díj, egyházi adó illeték, vízszabályozási költség, hadmentességi-díj, utadó és csatornázási költség tartozásait és munkás betegsegélypénztári hozzájárulásait azonnal fizessék be, mert ellenkező esetben a régebbi díj- és adótartozásaik azonnal, a f. évi II. negyed adórészlet pedig május hóban a késedelmi kamattal együtt végrehajtás útján s a végrehajtási díjak felszámítása mellett fognak bebajtatni és pedig oly módon, hogy a II. negyed adórészletre nézve május hó 24-től kezdve a zálogolás fog megejtetni s amennyiben ennek dacára az adó- és hadmentességi díj és egyéb hátralék járulékaival együtt a zálogolás foganatosításától számítandó 15 nap alatt nem törlesztetnek, a lefoglalt ingók nyilvános árverésen el fog adatni.

Aradon, 1909. évi május hó 1-én.

A városi tanács

11612—1909. szám.

Hirdetmény.

A földadó-kataszter kiigazításáról és a földadó százalék megállapításáról szóló 1909. évi V. t. c. 1. §-ának 1. pontja értelmében az egyes földrészeknél a miveltési ágban beállott állandó változások a tulajdonos által bejelentendők.

A m. kir. pénzügyminlster úrnak 29979/1909. számú rendelete alapján Arad szab. kir. városra vonatkozó kataszteri telekkönyveket, mintatervek jegyzékét, az érvényben álló ideiglenes adómen- ségekre vonatkozó adótárgy-változási jegyzékét s a részletesen fel-

mért kataszteri birtokvázlatokat és birtokleveket folyó évi május hó 1-től 30-ig terjedő idő alatt a városi adóügyi alszámvévo hivatalos helyiségében közszemlére kitesszük.

Felhívjuk a város birtokos közönségét, hogy a közszemlére kitett kataszteri munkálatokat tekintsék meg s amennyiben a kataszteri felvételben kitüntetett művelési-ág saját birtokukra nézve változott volna (pld. új szőlő ültetése, erdősítés, erdők kiirtása, legelők, vagy szárazrétek, nádasok stb. feltörése) azt a városi alszámvévonél szóval vagy írásban jelentsék be.

A bejelentéseket a tulajdonos tartozik eszközölni, önrendelkezési joggal nem bírónál valamint jogi személyeknél pedig a bejelentési kötelezettség a törvényes képviselőt terheli.

Arad, 1909. évi április hó 20-án.

A városi tanács

11574—1909. sz.

Hirdetmény.

A 9429/255—1906. s.ám alatt alkotott s kormányhatósági jóváhagyást nyert szabályrendeletnek 8. szakasza szerint a járda foglalási engedélyek mindenkor csakis egy, április 1-től október 31-ig terjedő nyári évadra érvényesek és a járda foglalási díjak a terület elfoglalása előtt az egész évre előre lefizetendők.

A midőn a város közönségének figyelmét ezen rendelkezésre felhívjuk, a járda foglalás iránti igény bejelentésére határidőül f. évi április 20—28-ig terjedő napokat tűzzük ki, kijelentven, hogy a járda foglalás csakis a f. évre ki- vetendő díjnak lefizetése után fog megengedtetni.

A foglalási igény fentebbi határidő alatt a mérnöki hivatalnál bejelentendő.

Arad, 1909. év április hó 10-én.

A városi tanács.

Circus Donnert, Béla-tér

megkezdette előadásait.

Minden idő ellen védett, e egansan berendezett, óriási vízmentes sátor alatt.

Naponta új és változatos műsor, ugy- szintén zárókul az előadásnak legújabb mozgó- fényképek kerülnek szípre.

Családi műsor! Kezdeté pont 8 órakor.

Ünnep- és Vasárnap két előadás! 82 személy 15 ló.

Szives pártfogásért esedezik

1849

Donnert Alajos.

Értesítés.

Van szerencsém a tisztelt közönséget értesíteni, hogy Arad, József főherceg-uton az ev. templommal szemben dusan felszerelt

fiók sirkőraktárt

nyitottam, ahol is mindennemű granit, syenit, labrador és márvány sirkővekben

legnagyobb választékot tartok raktáron.

Kitünő tisztelettel

Menrath József,

Főüzlet: Boros Béni-tér 4.

kőfaragó mester.

1847

Ma délután három órakor

kerül árverés alá a törvényszéki palota 48. számú helyiségében Nagy Lajos tulajdonát kepező Vágóhid utcai 7. számú

SZŐLLŐ.

1842

APRO HIRDETÉSEK.

A Kinek

ismeretség híján
házasársat, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdatisztára, kulcsárra, vinczellérre, kertészre,

kulcsárra, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgárra, pénzeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége.

AKI

bérbeadni kíván

birtokot, házat, vadászterületet,

kocsit, lovat, halászatot, telket,

AKI

eladni kíván

butort, zongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,

üzletet, műhelyt, lakást, stb.; vagy

AKI

mindezeket vétel vagy bérbevétel céljából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban érteztetve, ha az

"ARADI KOZLONY"

kis hirdetési

rovatát használja.

Családturi ház,

új, adómentes, kényelmes beosztással, nagy gyümölcsös, termő szőlővel s virágos kerttel eladó. Bővebbet a tulajdonosnál Arad, Demeter-u. 93. 1844

Ugyes Derékvarrónó

azonnal felvétetik Toncsity J. és Társánál Színház-épület I. em.

Arad közelében eladó

tégla és cserépgyáram, gépekkel, földekkel, épülettel és egy berakott cserép kemencével. Bővebbet Orosz L. Mátyás Arad, Wesselényi-utca 34. saját ház, ez is jutányosan eladó. Ugyancsak díjaztatik, és új ipar-ághoz társat keresek. 1843

Vizsgalások

legolcsóbb árban kaphatók Kerpel Izsó könyv-, papír és zeneműkereskedésében. Aradon. Ugyancsak cégvesz legmagasabb árakon egész könyvtárakat. Irodai cikkek névjegyek és nyomtatványok legelőnyösebb beszerzési forrása. 262

Augusztus 1-ére

kerestetik egy 2 vagy 3 szobás és előszobás vagy verendás lakás lehetőleg vízvezetékekkel. Ajánlatokat a kiadóhivatal „Kis család-jellegével továbbít.

Fizető és tanuló leányok

felvétetnek. Deák Fe enc-utca 32. sz. B. Csejtey Katica. 1841

Milán szerb király élete

és szerelmel, írta Georgevits Vladan volt szerb miniszterelnök. Német kiadásban kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad. Telefon 517. 178

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 43 sz. 1681

Francia és német nyelvet

elméletileg, valamint társalgási modorban tanít legújabb módszer szerint. Cím a kiadóhivatalban. 1759

Szőlőkaró

száraz bármily mennyiségben legolcsóbban kapható Cukor Lászlónál, Aradon és Lippán. 1762

Jég és sör kihordáshoz

való zárt egyfogatu kocsik megvételre kerestetnek. Bővebbet Ries J. és Társa cégnél Arad, Szabadság-tér 5. 6. 1823

Egy jóforgalmu fűszerüzlet

augusztus 1-től kiadó. Értekezni lehet Tóth Pál korcsmárosnál Boros Béni-tér 23. 1829

Fényképészeti cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképészeti lencsék bármely minőségben, s az összes fényképészeti kellékek és újdonságok rendkívüli előnyárral. Bloch H. papirkereskedése és könyvnyomdája. Fényképészeti cikkek gyári raktára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánára ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és újdonságok ismertetése lesz mellékelve. 1215

Jég

kapható háztartási célokra naponta házhoz szállítva. Petőfi-u. 7a. Telephon 199. sz. 1292

Jégszekrény,

jéggel együtt, részletre kapható Husseri Manó jégszekrénygyára Arad Szt.-Pál-utca 11. Telefon 348. 1524

Veszek és eladok

urasságoktól keveset használt férfi ruhákat, butorokat, kályhakat, ocska vasat, rozet, fémárukat s fürdőkádakat.

Állandóan kapható

nálam alig használt, elegáns kredenc, feiler, ebédő és hálószoba berendezés.

Kivánatra házhoz is megyek.

Herzfeld Gyula

Asztalos Sándor-utca (Izr. templom-épület.) 1718

Telefon 348. szám.

Jenyésztőjást

eredeti angol aransárga és hófehér Orpingtonok után, darabonként 50 fillérjével szállít 1815

Ternyey Árpád

hirneves orpingtontelepe Arad, Demeter-utca 92. Szép tyukok és kakasok is kaphatók, hol egy kitűnő költőgép és műanya is olcsón eladó.

Aradi és csanádi egyesült vasutak.

MEGHIVAS

az aradi és csanádi egyesült vasutak

részvénytársaság

XXVIII. rendes közgyűlésére,

mely Aradon, a részvénytársaság saját házában levő igazgatósági helyiségében, 1909. évi június 6-án délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az 1908-ik év üzletéről.
2. A felügyelő bizottság ide vonatkozó jelentése.
3. Az 1908-ik évre vonatkozó üzleti zárószámadások és mérleg előterjesztése, a mérleg megállapítása, valamint a tiszta nyereség hováfordítása és az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása tárgyában határozathozatal.
4. Az igazgatóság javaslata a részvénytőke felemelése iránt.
5. Az igazgatóság javaslata az alapszabályok 7, 8, 10, 11, 13, 17, 23 és 49. §§-ainak módosítása iránt.
6. Az alapszabályok 40-ik §-a értelmében kilépő három igazgatósági tag helyeinek választás utján való betöltése.
7. A felügyelő bizottság tagjainak választása.
8. Esetleges indítványok.

Megjegyzés: Minden részvény egy szavazatra jogosít, a részvények le nem járt szelvényeikkel együtt 14 nappal a közgyűlés előtt

Aradon: a társaság főpénztáránál,

Budapesten: a Magyar Agrár és Járulékbanknál,

Bécsben: Schoeller & Comp. uraknál,

Berlinben: Nationalbank für Deutschland, Bank für Handel und Industrie és Berliner Bankinstitut Josef Goldschmidt & Comp. uraknál,

m/m Frankfurtban: Dresdner Bank in Frankfurt a M. letendő, hol azokról megfelelő elismervények adatk.

Arad, 1909. április havában.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósága.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomtatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével.